

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเพื่อเสนอรูปแบบการบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคมในประเทศไทย ดำเนินการวิจัยโดยใช้วิธีการวิจัย 2 วิธีประกอบกัน คือ การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) และการวิจัยเชิงประจักษ์ (Empirical Research) โดยมีขั้นตอนการวิจัย 3 ขั้นตอน ได้แก่

1. การวิจัยเชิงสำรวจ เพื่อสำรวจถึงการปฏิบัติในประเทศไทยว่ามีการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคมมากน้อยเพียงใด มีรูปแบบรายงาน เนื้อหา วิธีการวัดค่า และวิธีการเปิดเผยอย่างไร

2. การศึกษาวิเคราะห์และออกแบบรูปแบบรายงานการบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อออกแบบรูปแบบรายงานการบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคมสำหรับประเทศไทย ให้สอดคล้องกับต่างประเทศ แต่ให้เหมาะสมที่สุดสำหรับประเทศไทย โดยให้ตรงตามหลักการบัญชีและคำนึงถึงประโยชน์ของผู้จัดทำและผู้ใช้ประโยชน์จากรายงานเป็นสำคัญ

3. การวิจัยเชิงประจักษ์ เพื่อรวบรวมความคิดเห็นและทดสอบการตอบสนองของนักบัญชี ผู้จัดทำและผู้ใช้ประโยชน์จากรายงานการบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคมตามรูปแบบที่เสนอ พร้อมทั้งปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมตรงตามหลักการบัญชีและตรงกับความต้องการของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมากที่สุด

รายละเอียดของการศึกษาวิจัยแต่ละขั้นตอนมีดังต่อไปนี้

3.1 การวิจัยเชิงสำรวจ

ทำการวิจัยโดยสำรวจข้อมูลการบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคมจากรายงานประจำปีของบริษัทมหาชนที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

3.1.1 เกณฑ์การเลือกตัวอย่างและขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่เลือกใช้สำหรับการวิจัยเชิงสำรวจ ประกอบด้วยบริษัทมหาชนทุกบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ณ สิ้นวันที่ 31 ธันวาคม 2538 รวม 30 กลุ่มอุตสาหกรรม มีจำนวนรวมทั้งสิ้น 402 บริษัท โดยมีรายละเอียดตามตารางที่ 3.1 หน้า 58

ตารางที่ 3.1 แสดงจำนวนบริษัทมหาชนที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2538

ลำดับ	ประเภทอุตสาหกรรม	จำนวนบริษัท
1	ธุรกิจการเกษตร	46
2	ธนาคาร	16
3	วัสดุก่อสร้างและตกแต่ง	29
4	เคมีภัณฑ์และพลาสติก	12
5	พาณิชย์	14
6	สื่อสาร	10
7	เครื่องใช้ไฟฟ้าและคอมพิวเตอร์	13
8	ชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์	6
9	พลังงาน	8
10	บันเทิงและสันทนาการ	5
11	เงินทุนและหลักทรัพย์	42
12	อาหารและเครื่องดื่ม	12
13	การแพทย์	11
14	โรงแรมและบริการท่องเที่ยว	13
15	ของใช้ในครัวเรือน	11
16	ประกันภัยและประกันชีวิต	22
17	อัญมณีและเครื่องประดับ	5
18	เครื่องมือและเครื่องจักร	3
19	เหมืองแร่	3
20	บรรจุภัณฑ์	17
21	เวชภัณฑ์และเครื่องสำอาง	2
22	การพิมพ์และสิ่งพิมพ์	9
23	บริการเฉพาะกิจ	2
24	พัฒนาอสังหาริมทรัพย์	34
25	เยื่อกระดาษและกระดาษ	3
26	สิ่งทอ เครื่องนุ่งห่ม และรองเท้า	32
27	ขนส่ง	5
28	ยานพาหนะและอุปกรณ์	9
29	คลังสินค้าและไซโล	4
30	อื่น ๆ	4
รวม		402

3.1.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

แหล่งข้อมูลทั้งหมดได้จากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลการเปิดเผยข้อมูลการบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคมจากรายงานประจำปี 2538 ของบริษัทมหาชนทุกบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยรวม 402 บริษัท ซึ่งรายงานประจำปีของบริษัทปกติจะประกอบด้วย งบการเงิน งบประกอบงบการเงิน หมายเหตุประกอบงบการเงิน สารจากประธานกรรมการบริษัท ประธานกรรมการบริหาร คณะกรรมการบริหาร และกรรมการผู้จัดการ การแถลงผลงานประจำปี และข้อมูลอื่น ๆ ที่เปิดเผยสู่สาธารณชน

3.1.3 ผลการวิจัย

การเปิดเผยข้อมูลการบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทมหาชนที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยสามารถแบ่งหัวข้อเรื่องที่เปิดเผยได้เป็น 5 หัวข้อเรื่องใหญ่ ๆ คือ เรื่องเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม เรื่องเกี่ยวกับชุมชน เรื่องเกี่ยวกับรัฐบาล เรื่องเกี่ยวกับพนักงาน และเรื่องเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์และบริการ และสามารถแบ่งข้อมูลที่เปิดเผยตามหน่วยวัดหรือวิธีการวัดค่า (Measurement) ได้เป็น 3 ประเภท คือ ข้อมูลเชิงปริมาณที่มีหน่วยวัดเป็นเงินตรา (Financial information - F) ข้อมูลเชิงปริมาณที่ไม่มีหน่วยวัดเป็นเงินตรา (Non-financial information - NF) และข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative information - Q)

3.1.3.1 ตัวอย่างข้อมูลที่เปิดเผยในปี 2538

(1) เรื่องเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม

(1.1) ข้อมูลเชิงปริมาณที่มีหน่วยวัดเป็นเงินตรา

- ธนาคารได้มอบเงินสนับสนุน โครงการปลูกสวนป่า กรุงเทพมหานครเฉลิมพระเกียรติ ให้แก่ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร จำนวน 556,000 บาท เพื่อจัดซื้อต้นไม้และปุ๋ย

- ธนาคารได้เข้าร่วมโครงการปลูกป่าถาวรเฉลิมพระเกียรติ โดยเริ่มดำเนินการในปี 2538 ในเขตพื้นที่บ้านหนองเต็งจักรราช อำเภोजักรราช จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 7,000 ไร่ รวมเป็นค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น 21 ล้านบาท โดยโครงการนี้เป็นกิจกรรมหนึ่งที่ธนาคารมุ่งหวังมีส่วนร่วมในการช่วยแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมของไทยด้วยการปลูกป่าทดแทนในพื้นที่ป่าเสื่อมโทรม

- ธนาคารได้ร่วมโครงการปลูกป่าถาวรเฉลิมพระเกียรติ โดยได้ว่าจ้างบริษัทเอกชน 4 บริษัทให้ปลูกป่าในพื้นที่ 90,000 ไร่ กระจายไปยังพื้นที่ต่างๆ ทั่วประเทศ เพื่อเป็นการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งช่วยฟื้นฟูสภาพป่าไม้ที่เสื่อมโทรมให้กลับคืนสู่สภาพปกติ คิดเป็นค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น 270 ล้านบาท

(1.2) ข้อมูลเชิงปริมาณที่ไม่มีหน่วยวัดเป็นเงินตรา

- บริษัทได้นำตะกอนจากการผลิตน้ำมาปรับปรุงเป็นดินสำหรับเพาะปลูกได้ถึง 3,000 ตัน ตันละ 19 กิโลกรัม โดยได้นำไปแจกจ่ายให้แก่พนักงานบริษัทและบุคคลภายนอกประมาณ 100 ราย ซึ่งเป็นวิธีนำของเสียจากกระบวนการผลิตกลับไปใช้ประโยชน์
- บริษัทได้ร่วม โครงการปลูกป่าถาวรเฉลิมพระเกียรติ โดยในปี 2538 ได้ดำเนินการปลูกป่าจนครบจำนวน 10,000 ไร่ ครอบคลุมพื้นที่เขตจังหวัดฉะเชิงเทรา และจังหวัดระยอง โดยใช้ชื่อโครงการว่า “ปลูกป่าในใจ ปลูกไม้ในป่า ปวงประชาชนอ้อมถวาย”
- “ห้องเรียนธรรมชาติเทเลคอมเอเชีย” กิจกรรมห้องเรียนธรรมชาติเป็นกิจกรรมแรกที่บริษัทริเริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ปี 2537 เรื่อยมาจนถึงปัจจุบันมีเด็กขาดโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมนี้เป็นจำนวนมากเกือบ 2,000 คน โดยกิจกรรมดังกล่าวเป็นการศึกษาเรื่องราวของธรรมชาติจากพื้นที่จริงทั้งในกรุงเทพฯ และจังหวัดใกล้เคียง เพื่อให้เด็กได้มีโอกาสเรียนรู้และสัมผัสกับธรรมชาติด้วยประสบการณ์ของตนเอง ได้รับความรู้ เกิดความรักและความเข้าใจในธรรมชาติอย่างแท้จริง และมีเป้าหมายที่จะให้เด็กเกิดความสนใจในการที่จะดูแลรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง

(1.3) ข้อมูลเชิงคุณภาพ

- ในการทำเหมืองถ่านหินและเหมืองแร่อื่น ๆ นั้น บริษัทให้ความสำคัญในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติเป็นอันดับแรก ตลอดจนให้การสนับสนุนโครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอื่น ๆ อีกหลายโครงการจนได้รับการคัดเลือกจากสำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อมให้เป็นสถานประกอบการดีเด่นด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมประเภทเหมืองแร่ ประจำปี 2538
- ในอนาคตอันใกล้นี้ บริษัทจะได้นำระบบบริหารสิ่งแวดล้อม ISO 14000 มาใช้ในบริษัทเพื่อให้ระบบมาตรฐานคุณภาพการจัดการสิ่งแวดล้อมของบริษัทก้าวสู่มาตรฐานสากลอย่างต่อเนื่อง
- บริษัทได้รับรางวัลสิ่งแวดล้อม “Global 500” จากองค์การสหประชาชาติ ในฐานะที่หนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์เป็นหนังสือพิมพ์ที่รณรงค์สร้างจิตสำนึกให้กับประชาชนชาวไทยในการรักษาสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง โดยได้รับเกียรติอย่างสูงจากประธานาธิบดีเนลสัน แมนเดลา แห่งประเทศแอฟริกาใต้ เป็นผู้มอบรางวัล

(2) เรื่องเกี่ยวกับชุมชน

(2.1) ข้อมูลเชิงปริมาณที่มีหน่วยวัดเป็นเงินตรา

- บริษัทได้สนับสนุนและส่งเสริมอนาคตแก่เยาวชนของชาติในด้านการให้ทุนศึกษา “มูลนิธิ ดร. เทียม โชควัฒนา เพื่อเยาวชนไทย” ซึ่งให้ทุนเป็นประจำทุกปี

และในปี 2538 บริษัทได้มอบทุนการศึกษามูลค่า 1,500 บาท จำนวน 1,100 ทุน รวมเป็นเงิน 1,650,000 บาท ให้กับนักเรียนที่ขาดแคลนทุนทรัพย์

- ธนาคารร่วมบริจาคสมทบทุนโครงการบูรณะโบราณสถานบริเวณพระราชวังเดิมเป็นจำนวนเงิน 20 ล้านบาท

- บริษัทได้ส่งเสริมให้ชุมชนเป็นเจ้าของปั๊มน้ำมันจาก ร้านค้า เลมอนกรีน และรับสินค้าเกษตรพื้นเมืองมาจำหน่าย สร้างรายได้แก่ชุมชนและมีเงินทุนหมุนเวียน 3,500 ล้านบาทต่อปี

(2.2) ข้อมูลเชิงปริมาณที่ไม่มีหน่วยวัดเป็นเงินตรา

- บริษัทได้จัดสัมมนาทั่วประเทศ เพื่อส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษโดยไม่คิดค่าใช้จ่ายจำนวน 26 ครั้ง มีอาจารย์จากทั่วประเทศเข้าร่วมสัมมนา 1,700 คน

- ธนาคารได้บริจาคข่าวสารจำนวน 10,000 กระสอบ พร้อมเครื่องอุปโภคและบริโภคแก่รัฐบาล เพื่อมอบให้แก่ผู้ประสบอุทกภัยเมื่อกลางปี 2538

- บริษัทได้ทำงานร่วมกับองค์กรชุมชน โดยให้องค์กรชุมชน 470 แห่ง เป็นเจ้าของกิจการเครือข่ายการจัดจำหน่ายทั้งสถานีบริการและร้านค้าของบางจาก ทำให้เกิดรายได้และสร้างความเข้มแข็งแก่องค์กรชุมชน ครอบคลุมสมาชิกขององค์กรชุมชนกว่า 1,000,000 ครัวเรือน

(2.3) ข้อมูลเชิงคุณภาพ

- บริษัทได้ขยายโครงการสร้างรายได้ เช่น การเพาะกล้า ยูคาลิปตัส และการเพาะเลี้ยงพันธุ์ปลาโดยชาวบ้านในละแวกใกล้เคียงโรงงาน

- โครงการ “ตู้เอ็ชเพื่อผู้อ่อนแอ” ซึ่งเป็นโครงการที่ธนาคารร่วมกับกรมประชาสัมพันธ์จัดทำตู้รับบริจาคเสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่ม ตลอดจนหนังสือเรียนและหนังสือประเทืองปัญญา เพื่อมอบให้กับเด็กและครอบครัวที่ยากจนตามชนบท

- โครงการเพื่อสังคมประกอบด้วย

โครงการรักเมืองไทยกับยางสยาม เพื่อสนับสนุนและเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์และศิลปวัฒนธรรมของชาติให้กับประชาชนทั่วไป โดยมีผู้ร่วมเดินทางประกอบด้วย นักโบราณคดี นักประวัติศาสตร์ นักคิด นักเขียน และสื่อมวลชน

โครงการขับปลอดภัยกับยางมิชลิน เพื่อเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการขับขี่ยานยนต์อย่างปลอดภัยแก่ผู้ใช้รถใช้ถนนและประชาชนทั่วไป ซึ่งจัดขึ้นในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การจัดกิจกรรมให้บริการตรวจเช็คลมยาง การจัดอบรมเทคนิคการขับรถยนต์อย่างปลอดภัย และการอบรมเทคนิคการขับขี่รถจักรยานยนต์อย่างปลอดภัย เป็นต้น

(3) เรื่องเกี่ยวกับรัฐบาล

(3.1) ข้อมูลเชิงปริมาณที่มีหน่วยวัดเป็นเงินตรา

- ธนาคารได้ให้ความร่วมมือและตอบสนองนโยบายรัฐบาล โดยเฉพาะในปี 2538 ที่รัฐบาลดำเนินมาตรการต่าง ๆ เพื่อควบคุมเงินเพื่อและการขาดดุลบัญชีเดินสะพัดของประเทศ ธนาคารได้สนองนโยบายโดยเน้นการปล่อยสินเชื่อแก่ภาคเศรษฐกิจสำคัญ และชะลอหรือระงับการปล่อยสินเชื่อแก่ธุรกิจที่ไม่เกิดประโยชน์ต่อเศรษฐกิจ โดยยอดเงินสินเชื่อที่ให้แก่ภาคเศรษฐกิจสำคัญจำนวนสูงถึง 220,745.20 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 40.3 ของยอดเงินให้สินเชื่อแก่ภาคเศรษฐกิจต่าง ๆ

- บริษัทได้รับการส่งเสริมการลงทุน โดยมีเงื่อนไขที่สำคัญคือบริษัทจะต้องนำเข้าซึ่งเงินตราต่างประเทศสุทธิไม่น้อยกว่าปีละ 2,000,000 เหรียญสหรัฐ ปีใดไม่ได้ตามเงื่อนไขข้อนี้ จะถูกเพิกถอนสิทธิยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคล 1 ปี

- ในปี 2538 ธนาคารแห่งประเทศไทยดำเนินนโยบายทางการเงินที่เข้มงวดตลอดมา โดยมาตรการสำคัญที่นำมาใช้ คือการควบคุมอัตราการใช้เงินของสินเชื่อให้อยู่ในระดับไม่เกินร้อยละ 24 ธนาคารได้ยึดถือและปฏิบัติตามนโยบายของทางการ โดยในปี 2538 การให้สินเชื่อมีจำนวนทั้งสิ้น 167,108.57 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2537 ร้อยละ 20.74 ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของธนาคารแห่งประเทศไทยที่เน้นการให้สินเชื่อแก่นักลงทุนท้องถิ่น โดยเฉพาะในพื้นที่เขต 3 และเขตอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก เพื่อสนับสนุนนโยบายการกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาคของรัฐบาล และการพัฒนาเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ

(3.2) ข้อมูลเชิงปริมาณที่ไม่มีหน่วยวัดเป็นเงินตรา

- ธนาคารได้ตอบสนองนโยบายของทางการที่จะกระจายความเจริญสู่ภูมิภาคมากขึ้น ในช่วงปี 2538 ธนาคารจึงได้เปิดสาขาจำนวน 47 สาขา ประกอบด้วยสาขาขนาดใหญ่เต็มรูปแบบและสาขาย่อย เพื่อให้สอดคล้องกับปริมาณธุรกิจ

- รัฐบาลมีนโยบายการกระจายการผลิตไปยังส่วนภูมิภาค บริษัทจึงได้จัดหาพื้นที่ 630 ไร่ หรือประมาณ 1,008,000 ตารางเมตร ที่อำเภอบ้านสร้าง จังหวัดปราจีนบุรี ซึ่งจัดเป็นเขต 3 ที่คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนแห่งประเทศไทยได้อนุมัติสิทธิพิเศษ เพื่อสนับสนุนแผนการย้ายโรงงานของบริษัท และเพื่อการพัฒนาองค์ประกอบในการผลิตในโรงงานแห่งใหม่ในอนาค

- บริษัทได้รับการส่งเสริมการลงทุนตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุนปี พ.ศ. 2520 ในกิจการที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์เคมีจากปิโตรเลียม กิจการผลิตไอน้ำ และกิจการขนถ่ายสินค้าสำหรับเรือเดินทะเล โดยที่บริษัทได้รับสิทธิพิเศษบางอย่าง เช่น ได้รับยกเว้นอากรขาเข้าสำหรับเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่สั่งเข้ามาจากต่างประเทศ ได้รับยกเว้นการเสียภาษีเงินได้

นิติบุคคลสำหรับธุรกิจที่ได้รับการส่งเสริมเป็นระยะเวลา 8 ปี นับแต่วันที่มียารายได้จากการประกอบพาณิชย์กิจของกิจการที่ได้รับการส่งเสริม

(3.3) ข้อมูลเชิงคุณภาพ

- ในปี พ.ศ. 2538 บริษัทได้ดำเนินงานสอดคล้องก่อนนโยบายของรัฐและสภาวะการขยายตัวทางเศรษฐกิจ ทั้งในด้านการเตรียมรับและการปรับโครงสร้างภาษีศุลกากรของกระทรวงการคลัง ซึ่งมีผลตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2538 และนโยบายการเปิดเสรีอุตสาหกรรมปิโตรเคมีของกระทรวงอุตสาหกรรม ซึ่งมีผลตั้งแต่วันที่ 25 พฤษภาคม 2538

- บริษัทได้สนับสนุนนโยบายของรัฐในการที่จะสร้างสรรค์ให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางด้านสาธารณสุขและเทคโนโลยีการรักษายาบาลในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จึงได้ร่วมลงทุนกับสถาบันระดับนานาชาติ เพื่อแลกเปลี่ยนถ่ายทอดเทคโนโลยีที่ล้ำยุคมาพร้อมใช้ในกิจการ เพื่อพัฒนาระดับการรักษาพยาบาลสู่มาตรฐานสากล

- บริษัทได้สนองนโยบายของรัฐ ในการเร่งรัดและผลิตปิโตรเลียมจากแหล่งต่าง ๆ ภายในประเทศเพื่อตอบสนองความต้องการใช้พลังงานของประเทศ และลดการพึ่งพาการนำเข้าจากต่างประเทศ รวมทั้งจัดหาและนำเข้าปิโตรเลียมจากประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงทางพลังงาน

(4) เรื่องเกี่ยวกับพนักงาน

(4.1) ข้อมูลเชิงปริมาณที่มีหน่วยวัดเป็นเงินตรา

- บริษัทได้จัดทะเบียนจัดตั้งกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ เมื่อวันที่ 27 พฤศจิกายน 2538 โดยโอนเงินจากสำรองเงินกองทุนบำเหน็จพนักงาน จำนวน 22.53 ล้านบาท ให้กับกองทุนสำรองเลี้ยงชีพฯ และบริษัทได้จ่ายสมทบเป็นรายเดือนในอัตราร้อยละ 15 ของเงินเดือนพนักงาน

- ในปี 2538 บริษัทฯ ได้จัดให้มีการฝึกอบรม สัมมนา และดูงานทั้งภายในและต่างประเทศ เพื่อเพิ่มพูนความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานแก่พนักงานรวมทั้งสิ้น 315 หลักสูตร มีค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นประมาณ 14 ล้านบาท

- ธนาคารได้เพิ่มเงินค่าครองชีพให้แก่พนักงานคนละ 450 บาท รวมเป็นเงินค่าครองชีพเดือนละ 1,450 บาท

(4.2) ข้อมูลเชิงปริมาณที่ไม่มีหน่วยวัดเป็นเงินตรา

- บริษัทได้จัดให้มีการฝึกอบรมพนักงานจำนวน 1,400 คน ในการเข้ารับการศึกษาหลักสูตรต่าง ๆ กว่า 50 หลักสูตร โดยเฉลี่ยพนักงานแต่ละคนได้รับการ

ฝึกอบรมมากกว่า 7 วันต่อคนต่อปี มีวิศวกรประมาณ 100 คน ที่เข้ารับการฝึกอบรมทางด้านอุปกรณ์เฉพาะทาง และด้านเทคโนโลยีใหม่ ๆ ในต่างประเทศ

- บริษัทได้เปลี่ยนระบบการจ่ายเงินสมทบ กองทุนสำรองเลี้ยงชีพจากอัตราเท่ากับ 5% เป็นระบบอัตรา 5 - 10% ตามอายุงานและจ่ายโบนัสประจำปี 5 - 9 เดือนตามผลงานและความทุ่มเท

- การสำรองเงินบำเหน็จสงเคราะห์ของบริษัทต่อเกณฑ์ตั้งนี้ พนักงานที่ทำงานครบ 5 ปี ซึ่งจะเกษียณอายุในปีปัจจุบันและอีก 5 ปีถัดไป ตั้งสำรองฯ ไว้ 100% ส่วนที่เหลือตั้งสำรองฯ 5% ของเงินบำเหน็จที่พึงได้รับ ณ วันสิ้นงวดบัญชีของแต่ละปี

(4.3) ข้อมูลเชิงคุณภาพ

- บริษัทจัดให้มีการตรวจสอบสุขภาพของพนักงานทั้งบริษัท และจัดให้มีกิจกรรมเชิงสนทนาร่วมกันในรูปแบบใหม่ ๆ

- ธนาคารได้ปรับค่าครองชีพ 2 ครั้ง ในระยะ 1 ปี ปรับเพิ่มโบนัส เปลี่ยนแปลงระบบการขึ้นเงินเดือนพนักงานจากระบบขั้นมาเป็นระบบอัตราร้อยละ เพื่อให้เหมาะสมกับภาวะการครองชีพ

- บริษัทได้พัฒนาประสิทธิภาพการทำงานของบุคลากร โดยเน้นการฝึกอบรมด้านการบริหารและจิตวิทยาการทำงาน การเพิ่มทักษะหัวหน้างาน การพัฒนาทีมงาน การเป็นผู้สอนงาน

(5) เรื่องเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์และบริการ

(5.1) ข้อมูลเชิงปริมาณที่มีหน่วยวัดเป็นเงินตรา

- บริษัทได้พัฒนาโครงการเพิ่มคุณภาพน้ำมัน ด้วยเงินลงทุน 9,000 ล้านบาท ทำให้ผลิตภัณฑ์จากโรงกลั่นมีคุณภาพและมูลค่าสูงขึ้น

- ปี 2538 ธนาคารให้ความสำคัญกับการพัฒนางานด้านเทคโนโลยี เพื่อบริการที่รวดเร็ว ถูกต้อง และสะดวกแก่ลูกค้า โดยจัดทำแผนการพัฒนาเทคโนโลยี 4 ปี (2538 - 2541) ซึ่งใช้งบประมาณกว่า 600 ล้านบาท

- บริษัทได้ดำเนินโครงการติดตั้งเครื่องกำเนิดไอน้ำ ความร้อนร่วมขนาด 140 ตันต่อชั่วโมง มูลค่าโครงการ 300 ล้านบาท โดยบริษัทจะนำความร้อนส่วนที่เหลือจากกระบวนการผลิตกระแสไฟฟ้ามาใช้ในการผลิตไอน้ำ เพื่อตอบสนองความต้องการใช้ไอน้ำของลูกค้า และเพื่อเป็นการใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ

(5.2) ข้อมูลเชิงปริมาณที่ไม่มีหน่วยวัดเป็นเงินตรา

- ลูกค้านำเข้าของบริษัทฯ ทั่วโลกชื่นชมในคุณภาพของเชื้อกระดาษที่ไม่ใช้สารคลอรีนในการฟอก (ECF) จากสายการผลิตใหม่ โดยในรอบปีที่ผ่านมาบริษัทฯ สามารถผลิตเชื้อกระดาษ (ECF) จากไม้ได้เป็นครั้งแรก เพื่อป้อนตลาดอเมริกาเหนือและตลาดยุโรป สินค้าส่งออกในปี 2538 มีสัดส่วน 57% ของยอดขายรวม ซึ่งนับว่าสูงเป็นประวัติการณ์
- บริเวณที่ใช้ดำเนินการประกอบบรรจุภัณฑ์ ประเภท EPRPM บริษัทได้ปรับปรุงและพัฒนาให้มีความสะอาดเพิ่มจากระดับ 10K เป็น 1K เนื่องจากบริเวณดังกล่าวต้องการความสะอาดอย่างสูง เพื่อคุณภาพสูงสุดของผลิตภัณฑ์
- ปัจจุบันนี้ผู้บริโภคได้ใส่ใจพิถีพิถันในเรื่องคุณภาพของน้ำดื่มภายในบ้านเพิ่มมากขึ้น ด้วยตระหนักถึงความสำคัญของความต้องการดังกล่าว บริษัทได้เสนอเครื่องกรองน้ำ 4 แบบ ซึ่งสะดวกต่อการใช้งานและติดตั้ง ตลอดจนสามารถกรองสิ่งปนเปื้อนทางเคมีและอินทรีย์ที่พบในน้ำได้ถึง 99.99 %

(5.3) ข้อมูลเชิงคุณภาพ

- บริษัทได้ประสบความสำเร็จในการออกตัว อีเกิ้ลออกวาเทรค สูตลาด ทำให้บริษัทมีขางรถยนต์นั่งสมรรถนะสูง ครอบคลุมขางทุกขนาดที่ลูกค้าต้องการทั้งภายในและภายนอกประเทศ ในปัจจุบันบริษัทได้เป็นฐานการผลิตขางรถยนต์นั่งสมรรถนะสูงและขางเครื่องบินประกอบกับการที่บริษัทได้รับการรับรองระบบคุณภาพตามมาตรฐาน TIS / ISO 9000 เมื่อเดือนกันยายน 2537 ซึ่งเป็นเครื่องยืนยันถึงความสำเร็จของระดับคุณภาพและเทคโนโลยีของบริษัท
- บริษัทได้กำหนดมาตรฐานคุณภาพน้ำมันทุกชนิดตามมาตรฐาน SAE และ API
- บริษัทได้นำระบบคุณภาพมาตรฐาน ISO 9002 มาใช้ที่โรงงานระยองอีกหนึ่งแห่ง หลังจากที่โรงงานสมุทรปราการประสบความสำเร็จและได้รับใบรับรองระบบคุณภาพมาตรฐาน ISO 9002 แล้วเมื่อปี 2537 เพื่อให้บริษัทดำรงความเป็นผู้นำด้าน PVC ในภูมิภาคนี้ต่อไป

3.1.3.2 สรุปการเปิดเผยข้อมูลในปี 2538

จากการวิจัยเชิงสำรวจ พบว่าบริษัทมหาชนที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ณ สิ้นวันที่ 31 ธันวาคม 2538 รวม 402 บริษัท มีการเปิดเผยข้อมูลการบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคมรวมทั้งสิ้น 339 บริษัท หรือร้อยละ 84.33 สามารถแยกพิจารณาการเปิดเผยข้อมูลได้เป็น 3 ประเภท ดังต่อไปนี้

(1) พิจารณาตามจำนวนรายงานที่เปิดเผย

บริษัทมหาชนที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ณ สิ้นวันที่ 31 ธันวาคม 2538 มีการเปิดเผยข้อมูลการบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคมรวมทั้งสิ้น 753 รายงาน (339 บริษัท) เฉลี่ยบริษัทละ 2.22 รายงาน หัวข้อเรื่องที่เปิดเผยเรียงลำดับตามจำนวนรายงาน เป็นเรื่องเกี่ยวกับพนักงาน 252 รายงาน (เฉลี่ยบริษัทละ 0.74 รายงาน) เรื่องเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์และบริการ 204 รายงาน (เฉลี่ยบริษัทละ 0.60 รายงาน) เรื่องเกี่ยวกับรัฐบาล 148 รายงาน (เฉลี่ยบริษัทละ 0.44 รายงาน) เรื่องเกี่ยวกับชุมชน 82 รายงาน (เฉลี่ยบริษัทละ 0.24 รายงาน) และเรื่องเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม 67 รายงาน (เฉลี่ยบริษัทละ 0.20 รายงาน) รายละเอียดตามตารางที่ 3.2 หน้า 68

กลุ่มอุตสาหกรรมที่เปิดเผยข้อมูลมากที่สุด 5 ลำดับแรกได้แก่ กลุ่มธนาคาร 86 รายงาน (ร้อยละ 11.42) กลุ่มธุรกิจการเกษตร 80 รายงาน (ร้อยละ 10.62) กลุ่มเงินทุนและหลักทรัพย์ 62 รายงาน (ร้อยละ 8.23) กลุ่มวัสดุก่อสร้างและตกแต่ง 45 รายงาน (ร้อยละ 5.98) และกลุ่มสิ่งทอ เครื่องนุ่งห่ม และรองเท้า 41 รายงาน (ร้อยละ 5.44)

กลุ่มอุตสาหกรรมที่เปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมมากที่สุด 5 ลำดับแรกได้แก่ กลุ่มธนาคาร 11 รายงาน กลุ่มสื่อสาร 7 รายงาน กลุ่มเคมีภัณฑ์และพลาสติกและกลุ่มเชื้อกระดาษและกระดาษ กลุ่มละ 5 รายงาน กลุ่มวัสดุก่อสร้างและตกแต่ง กลุ่มพลังงาน และกลุ่มสิ่งทอ เครื่องนุ่งห่ม และรองเท้า กลุ่มละ 4 รายงาน ส่วนกลุ่มอุตสาหกรรมที่ไม่มีการเปิดเผยข้อมูลได้แก่ กลุ่มชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ กลุ่มบันเทิงและสันทนาการ กลุ่มประกันภัยและประกันชีวิต กลุ่มอัญมณีและเครื่องประดับ กลุ่มเวชภัณฑ์และเครื่องสำอาง กลุ่มบริการเฉพาะกิจ กลุ่มขนส่ง กลุ่มยานพาหนะและอุปกรณ์ และกลุ่มอื่น ๆ

กลุ่มอุตสาหกรรมที่เปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับชุมชนมากที่สุด 5 ลำดับแรกได้แก่ กลุ่มธนาคาร 16 รายงาน กลุ่มธุรกิจการเกษตร 9 รายงาน กลุ่มพลังงาน 7 รายงาน กลุ่มพาณิชย์ และกลุ่มสื่อสาร กลุ่มละ 5 รายงาน ส่วนกลุ่มอุตสาหกรรมที่ไม่มีการเปิดเผยข้อมูลได้แก่ กลุ่มชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ กลุ่มบันเทิงและสันทนาการ กลุ่มอัญมณีและเครื่องประดับ กลุ่มเครื่องมือและเครื่องจักร กลุ่มบรรณวิทย์ กลุ่มเวชภัณฑ์และเครื่องสำอาง กลุ่มบริการเฉพาะกิจ กลุ่มคลังสินค้าและไซโล และกลุ่มอื่น ๆ

กลุ่มอุตสาหกรรมที่เปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับรัฐบาลมากที่สุด 5 ลำดับแรกได้แก่ กลุ่มธุรกิจการเกษตร 31 รายงาน กลุ่มธนาคาร 12 รายงาน กลุ่มวัสดุก่อสร้างและตกแต่ง 12 รายงาน กลุ่มเคมีภัณฑ์และพลาสติก 9 รายงาน และกลุ่มเครื่องใช้ไฟฟ้าและคอมพิวเตอร์ 9 รายงาน ส่วนกลุ่มอุตสาหกรรมที่ไม่มีการเปิดเผยข้อมูลได้แก่ กลุ่มเวชภัณฑ์และเครื่องสำอาง กลุ่มการพิมพ์และสิ่งพิมพ์ กลุ่มบริการเฉพาะกิจ กลุ่มคลังสินค้าและไซโล และกลุ่มอื่น ๆ

กลุ่มอุตสาหกรรมที่เปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับพนักงานมากที่สุด 5 ลำดับแรกได้แก่ กลุ่มเงินทุนและหลักทรัพย์ 38 รายงาน กลุ่มธนาคาร 28 รายงาน กลุ่มประกันภัยและประกันชีวิต 21 รายงาน กลุ่มวัสดุก่อสร้างและตกแต่ง 19 รายงาน และกลุ่มธุรกิจการเกษตร 17 รายงาน ไม่มีกลุ่มใดที่ไม่เปิดเผยข้อมูล

กลุ่มอุตสาหกรรมที่เปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์และบริการ มากที่สุด 5 ลำดับแรกได้แก่ กลุ่มธุรกิจการเกษตร 20 รายงาน กลุ่มธนาคาร 19 รายงาน กลุ่มเงินทุนและหลักทรัพย์ 14 รายงาน กลุ่มประกันภัยและประกันชีวิต 12 รายงาน และกลุ่มสิ่งทอ เครื่องนุ่งห่ม และรองเท้า 12 รายงาน ส่วนกลุ่มอุตสาหกรรมที่ไม่มีการเปิดเผยข้อมูลได้แก่ กลุ่มเหมืองแร่และกลุ่มบริการเฉพาะกิจ

ตารางที่ 3.2 แสดงสรุปการเปิดเผยข้อมูลการบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคมในปี 2538 ของบริษัทมหาชน
ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (พิจารณาตามจำนวนรายงานที่เปิดเผย)

ลำดับ	หมวดอุตสาหกรรม	จำนวน บริษัท ทั้งหมด	จำนวน บริษัท ที่เปิดเผย	จำนวนรายงานที่เปิดเผย						
				สิ่งแวดล้อม	ชุมชน	รัฐบาล	พนักงาน	ผลิตภัณฑ์	รวม	เฉลี่ย
1	ธุรกิจการเกษตร	46	39	3	9	31	17	20	80	2.05
2	ธนาคาร	16	15	11	16	12	28	19	86	5.73
3	วัสดุก่อสร้างและตกแต่ง	29	27	4	3	12	19	7	45	1.67
4	เคมีภัณฑ์และพลาสติก	12	10	5	3	9	6	11	34	3.40
5	พาณิชย์	14	11	1	5	1	9	9	25	2.27
6	สื่อสาร	10	10	7	5	1	10	10	33	3.30
7	เครื่องใช้ไฟฟ้า	13	11	3	1	9	6	6	25	2.27
8	ชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์	6	6	-	-	5	3	7	15	2.50
9	พลังงาน	8	8	4	7	6	6	6	29	3.63
10	บันเทิงและสันทนาการ	5	5	-	-	2	1	4	7	1.40
11	เงินทุนและหลักทรัพย์	42	39	2	5	3	38	14	62	1.59
12	อาหารและเครื่องดื่ม	12	11	1	3	4	7	9	24	2.18
13	การแพทย์	11	8	1	2	4	5	6	18	2.25
14	โรงแรมและบริการฯ	13	9	2	4	6	9	4	25	2.78
15	ของใช้ในครัวเรือน	11	11	2	2	8	9	6	27	2.45
16	ประกันภัยและประกันชีวิต	22	20	-	1	3	21	12	37	1.85
17	อัญมณีและเครื่องประดับ	5	5	-	-	4	3	3	10	2.00
18	เครื่องมือและเครื่องจักร	3	3	2	-	1	1	1	5	1.67
19	เหมืองแร่	3	3	2	1	1	4	-	8	2.67
20	บรรจุภัณฑ์	17	14	3	-	6	6	9	24	1.71
21	เวชภัณฑ์และเครื่องสำอาง	2	2	-	-	-	1	2	3	1.50
22	การพิมพ์และสิ่งพิมพ์	9	7	1	2	-	2	6	11	1.57
23	บริการเฉพาะกิจ	2	2	-	-	-	2	-	2	1.00
24	พัฒนาอสังหาริมทรัพย์	34	20	3	4	3	14	6	30	1.50
25	เยื่อกระดาษและกระดาษ	3	3	5	4	3	3	4	19	6.33
26	สิ่งทอ เครื่องนุ่งห่มฯ	32	26	4	3	8	14	12	41	1.58
27	ขนส่ง	5	5	-	1	4	2	4	11	2.20
28	ยานพาหนะและอุปกรณ์	9	6	-	1	2	3	5	11	1.83
29	คลังสินค้าและไซโล	4	2	1	-	-	2	1	4	2.00
30	อื่น ๆ	4	1	-	-	-	1	1	2	2.00
รวม		402	339	67	82	148	252	204	753	2.22

(2) พิจารณาตามจำนวนบรรทัดที่เปิดเผย

บริษัทมหาชนที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ณ สิ้นวันที่ 31 ธันวาคม 2538 มีการเปิดเผยข้อมูลการบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคมรวมทั้งสิ้น 5,853 บรรทัด เฉลี่ยบริษัทละ 17.27 บรรทัด หัวข้อเรื่องที่เปิดเผยเรียงลำดับตามจำนวนบรรทัด เป็นเรื่องเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์และบริการ 1,834 บรรทัด เฉลี่ยบริษัทละ 5.41 บรรทัด เรื่องเกี่ยวกับพนักงาน 1,514 บรรทัด เฉลี่ยบริษัทละ 4.47 บรรทัด เรื่องเกี่ยวกับรัฐบาล 1,261 บรรทัด เฉลี่ยบริษัทละ 3.72 บรรทัด เรื่องเกี่ยวกับชุมชน 847 บรรทัด เฉลี่ยบริษัทละ 2.50 บรรทัด และเรื่องเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม 397 บรรทัด เฉลี่ยบริษัทละ 1.17 บรรทัด รายละเอียดตามตารางที่ 3.3 หน้า 71

กลุ่มอุตสาหกรรมที่เปิดเผยข้อมูลมากที่สุด 5 ลำดับแรกได้แก่ กลุ่มธนาคาร 853 บรรทัด หรือร้อยละ 14.57 กลุ่มธุรกิจการเกษตร 607 บรรทัด หรือร้อยละ 10.37 กลุ่มเงินทุนและหลักทรัพย์ 403 บรรทัด หรือร้อยละ 6.89 กลุ่มวัสดุก่อสร้างและตกแต่ง 389 บรรทัด หรือร้อยละ 6.65 และกลุ่มสื่อสาร 309 บรรทัด หรือร้อยละ 5.28

กลุ่มอุตสาหกรรมที่มีการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมมากที่สุด 5 ลำดับแรกได้แก่ กลุ่มธนาคาร 75 บรรทัด กลุ่มเชื้อโรคภัย 60 บรรทัด กลุ่มเคมีภัณฑ์และพลาสติก 41 บรรทัด กลุ่มสื่อสาร 27 บรรทัด และกลุ่มบรรจุภัณฑ์ 23 บรรทัด ส่วนกลุ่มที่ไม่มีการเปิดเผยข้อมูลได้แก่ กลุ่มชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ กลุ่มบันเทิงและสันทนาการ กลุ่มประกันภัยและประกันชีวิต กลุ่มอัญมณีและเครื่องประดับ กลุ่มเวชภัณฑ์และเครื่องสำอาง กลุ่มบริการเฉพาะกิจ กลุ่มขนส่ง กลุ่มยานพาหนะและอุปกรณ์ และกลุ่มอื่น ๆ

กลุ่มอุตสาหกรรมที่มีการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับชุมชนมากที่สุด 5 ลำดับแรกได้แก่ กลุ่มธนาคาร 195 บรรทัด กลุ่มธุรกิจการเกษตร 92 บรรทัด กลุ่มสื่อสาร 76 บรรทัด กลุ่มพาณิชย์ 64 บรรทัด และกลุ่มวัสดุก่อสร้างและตกแต่ง 60 บรรทัด ส่วนกลุ่มที่ไม่มีการเปิดเผยข้อมูลได้แก่ กลุ่มชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ กลุ่มบันเทิงและสันทนาการ กลุ่มอัญมณีและเครื่องประดับ กลุ่มเครื่องมือและเครื่องจักร กลุ่มบรรจุภัณฑ์ กลุ่มเวชภัณฑ์และเครื่องสำอาง กลุ่มบริการเฉพาะกิจ กลุ่มคลังสินค้าและไซโล และกลุ่มอื่น ๆ

กลุ่มอุตสาหกรรมที่มีการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับรัฐบาลมากที่สุด 5 ลำดับแรกได้แก่ กลุ่มธุรกิจการเกษตร 278 บรรทัด กลุ่มวัสดุก่อสร้างและตกแต่ง 137 บรรทัด กลุ่มเคมีภัณฑ์และพลาสติก 90 บรรทัด กลุ่มของใช้ในครัวเรือน 82 บรรทัด และกลุ่มธนาคาร 72 บรรทัด ส่วนกลุ่มที่ไม่มีการเปิดเผยข้อมูลได้แก่ กลุ่มเวชภัณฑ์และเครื่องสำอาง กลุ่มการพิมพ์และสิ่งพิมพ์ กลุ่มบริการเฉพาะกิจ กลุ่มคลังสินค้าและไซโล และกลุ่มอื่น ๆ

กลุ่มอุตสาหกรรมที่มีการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับพนักงานมากที่สุด 5 ลำดับแรกได้แก่ กลุ่มเงินทุนและหลักทรัพย์ 243 บรรทัด กลุ่มธนาคาร 224 บรรทัด กลุ่มประกันภัยและ

ประกันชีวิต 102 บรรทัด กลุ่มวัสดุก่อสร้างและตกแต่ง 100 บรรทัด และกลุ่มธุรกิจการเกษตร 76 บรรทัด ไม่มีกลุ่มใดที่ไม่เปิดเผยข้อมูล

กลุ่มอุตสาหกรรมที่มีการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์และบริการมากที่สุด 5 อันดับแรกได้แก่ กลุ่มธนาคาร 287 บรรทัด กลุ่มธุรกิจการเกษตร 153 บรรทัด กลุ่มสื่อสาร 128 บรรทัด กลุ่มพาณิชย์ 123 บรรทัด และกลุ่มเคมีภัณฑ์และพลาสติก 98 บรรทัด ส่วนกลุ่มที่ไม่มีการเปิดเผยข้อมูลได้แก่ กลุ่มเหมืองแร่และกลุ่มบริการเฉพาะกิจ

ตารางที่ 3.3 แสดงสรุปการเปิดเผยข้อมูลการบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคมในปี 2538 ของบริษัทมหาชน
ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (พิจารณาตามจำนวนบรรทัดที่เปิดเผย)

ลำดับ	หมวดอุตสาหกรรม	จำนวน บริษัท ทั้งหมด	จำนวน บริษัท ที่เปิดเผย	จำนวนบรรทัดที่เปิดเผย						
				สิ่งแวดล้อม	ชุมชน	รัฐบาล	พนักงาน	ผลิตภัณฑ์	รวม	เฉลี่ย
1	ธุรกิจการเกษตร	46	39	8	92	278	76	153	607	15.56
2	ธนาคาร	16	15	75	195	72	224	287	853	56.87
3	วัสดุก่อสร้างและตกแต่ง	29	27	22	60	137	100	70	389	14.41
4	เคมีภัณฑ์และพลาสติก	12	10	41	21	90	57	98	307	30.70
5	พาณิชย์	14	11	3	64	3	52	123	245	22.27
6	สื่อสาร	10	10	27	76	16	62	128	309	30.90
7	เครื่องใช้ไฟฟ้า	13	11	20	3	66	28	51	168	15.27
8	ชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์	6	6	-	-	33	16	67	116	19.33
9	พลังงาน	8	8	17	41	48	51	44	201	25.13
10	บันเทิงและสันทนาการ	5	5	-	-	27	1	53	81	16.20
11	โรงงานและหลักทรัพย์	42	39	9	38	18	243	95	403	10.33
12	อาหารและเครื่องดื่ม	12	11	5	56	37	53	94	245	22.27
13	การแพทย์	11	8	1	33	33	34	49	150	18.75
14	โรงแรมและบริการฯ	13	9	9	28	34	73	24	168	18.67
15	ของใช้ในครัวเรือน	11	11	6	10	82	60	48	206	18.73
16	ประกันภัยและประกันชีวิต	22	20	-	4	24	102	84	214	10.70
17	อัญมณีและเครื่องประดับ	5	5	-	-	52	12	12	76	15.20
18	เครื่องมือและเครื่องจักร	3	3	12	-	6	4	8	30	10.00
19	เหมืองแร่	3	3	17	25	12	22	-	76	25.33
20	บรรจุภัณฑ์	17	14	23	-	53	18	52	146	10.43
21	เวชภัณฑ์และเครื่องสำอาง	2	2	-	-	-	2	6	8	4.00
22	การพิมพ์และสิ่งพิมพ์	9	7	2	3	-	19	71	95	13.57
23	บริการเฉพาะกิจ	2	2	-	-	-	10	-	10	5.00
24	พัฒนาอสังหาริมทรัพย์	34	20	21	37	29	70	48	205	10.25
25	เยื่อกระดาษและกระดาษ	3	3	60	41	32	21	21	175	58.33
26	สิ่งทอ เครื่องนุ่งห่มฯ	32	26	15	9	50	58	47	179	6.88
27	ขนส่ง	5	5	-	3	15	14	41	73	14.60
28	ยานพาหนะและอุปกรณ์	9	6	-	8	14	17	36	75	12.50
29	คลังสินค้าและไซโล	4	2	4	-	-	9	20	33	16.50
30	อื่น ๆ	4	1	-	-	-	6	4	10	10.00
	รวม	402	339	397	847	1,261	1,514	1,834	5,853	17.27

(3) พิจารณาตามวิธีการวัดค่าที่เปิดเผย

บริษัทมหาชนที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ณ สิ้นวันที่ 31 ธันวาคม 2538 มีการเปิดเผยข้อมูลการบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคมรวมทั้งสิ้น 753 รายงาน สามารถแบ่งรายละเอียดตามประเภทของข้อมูลหรือตามวิธีการวัดค่าได้ตามตารางที่ 3.4 หน้า 74 โดยแบ่งออกเป็นกรเปิดเผยข้อมูลเชิงปริมาณที่มีหน่วยวัดเป็นเงินตรา 95 รายงาน หรือร้อยละ 12.62 ข้อมูลเชิงปริมาณที่ไม่มีหน่วยวัดเป็นเงินตรา 225 รายงาน หรือร้อยละ 29.88 และข้อมูลเชิงคุณภาพ 433 รายงาน หรือร้อยละ 57.50 ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

ก การเปิดเผยข้อมูลแยกประเภทตามวิธีการวัดค่า

มีการเปิดเผยข้อมูลเชิงปริมาณที่มีหน่วยวัดเป็นเงินตรา 95 รายงาน ประกอบด้วยเรื่องเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม 4 รายงาน เรื่องเกี่ยวกับชุมชน 15 รายงาน เรื่องเกี่ยวกับรัฐบาล 9 รายงาน เรื่องเกี่ยวกับพนักงาน 57 รายงาน และเรื่องเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์และบริการ 10 รายงาน

มีการเปิดเผยข้อมูลเชิงปริมาณที่ไม่มีหน่วยวัดเป็นเงินตรา 225 รายงาน ประกอบด้วยเรื่องเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม 18 รายงาน เรื่องเกี่ยวกับชุมชน 16 รายงาน เรื่องเกี่ยวกับรัฐบาล 104 รายงาน เรื่องเกี่ยวกับพนักงาน 42 รายงาน และเรื่องเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์และบริการ 45 รายงาน

มีการเปิดเผยข้อมูลเชิงคุณภาพ 433 รายงาน ประกอบด้วยเรื่องเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม 45 รายงาน เรื่องเกี่ยวกับชุมชน 51 รายงาน เรื่องเกี่ยวกับรัฐบาล 35 รายงาน เรื่องเกี่ยวกับพนักงาน 153 รายงาน และเรื่องเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์และบริการ 149 รายงาน

ข การเปิดเผยข้อมูลแยกประเภทตามหัวข้อเรื่องที่เปิดเผย

มีการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม 67 รายงาน ประกอบด้วยข้อมูลเชิงปริมาณที่มีหน่วยวัดเป็นเงินตรา 4 รายงาน ข้อมูลเชิงปริมาณที่ไม่มีหน่วยวัดเป็นเงินตรา 18 รายงาน และข้อมูลเชิงคุณภาพ 45 รายงาน

มีการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับชุมชน 82 รายงาน ประกอบด้วยข้อมูลเชิงปริมาณที่มีหน่วยวัดเป็นเงินตรา 15 รายงาน ข้อมูลเชิงปริมาณที่ไม่มีหน่วยวัดเป็นเงินตรา 16 รายงาน และข้อมูลเชิงคุณภาพ 51 รายงาน

มีการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับรัฐบาล 148 รายงาน ประกอบด้วยข้อมูลเชิงปริมาณที่มีหน่วยวัดเป็นเงินตรา 9 รายงาน ข้อมูลเชิงปริมาณที่ไม่มีหน่วยวัดเป็นเงินตรา 104 รายงาน และข้อมูลเชิงคุณภาพ 35 รายงาน

มีการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับพนักงาน 252 รายงาน ประกอบด้วยข้อมูลเชิงปริมาณที่มีหน่วยวัดเป็นเงินตรา 57 รายงาน ข้อมูลเชิงปริมาณที่ไม่มีหน่วยวัดเป็นเงินตรา 42 รายงาน และข้อมูลเชิงคุณภาพ 153 รายงาน

มีการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์และบริการ 204 รายงาน ประกอบด้วยข้อมูลเชิงปริมาณที่มีหน่วยวัดเป็นเงินตรา 10 รายงาน ข้อมูลเชิงปริมาณที่ไม่มีหน่วยวัดเป็นเงินตรา 45 รายงาน และข้อมูลเชิงคุณภาพ 149 รายงาน

ตารางที่ 3.4 แสดงสรุปการเปิดเผยข้อมูลการบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคมในปี 2538 ของบริษัทมหาชน
ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (แยกตามวิธีการวัดค่าที่เปิดเผย)

ลำดับ	หมวดอุตสาหกรรม	จำนวน บริษัท	สิ่งแวดล้อม			ชุมชน			รัฐบาล			พนักงาน			ผลิตภัณฑ์			รวม		
			F	NF	Q	F	NF	Q	F	NF	Q	F	NF	Q	F	NF	Q	F	NF	Q
1	ธุรกิจการเกษตร	46	-	-	3	2	-	7	1	27	3	3	1	13	3	6	11	9	34	37
2	ธนาคาร	16	4	3	4	3	5	8	3	3	6	7	10	11	3	7	9	20	28	38
3	วัสดุก่อสร้างและตกแต่ง	29	-	2	2	-	2	1	-	11	1	5	2	12	-	3	4	5	20	20
4	เคมีภัณฑ์และพลาสติก	12	-	1	4	-	-	3	-	4	5	1	-	5	1	2	8	2	7	25
5	พาณิชย์	14	-	-	1	1	1	3	-	-	1	2	2	5	-	2	7	3	5	17
6	สื่อสาร	10	-	3	4	-	2	3	-	1	-	1	3	6	-	2	8	1	11	21
7	เครื่องใช้ไฟฟ้า	13	-	1	2	1	-	-	-	7	2	1	2	3	-	2	4	2	12	11
8	ชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์	6	-	-	-	-	-	-	-	4	1	1	-	2	-	3	4	1	7	7
9	พลังงาน	8	-	-	4	2	1	4	1	3	2	3	1	2	1	1	4	7	6	16
10	บันเทิงและสันทนาการ	5	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	1	-	-	4	-	2	5
11	เงินทุนและหลักทรัพย์	42	-	1	1	1	1	3	1	-	2	11	6	21	1	2	11	14	10	38
12	อาหารและเครื่องดื่ม	12	-	-	1	1	-	2	1	3	-	1	1	5	-	-	9	3	4	17
13	การแพทย์	11	-	-	1	-	-	2	-	2	2	1	-	4	-	1	5	1	3	14
14	โรงแรมและบริการฯ	13	-	-	2	-	-	4	1	2	3	3	-	6	-	2	2	4	4	17
15	ของใช้ในครัวเรือน	11	-	-	2	-	-	2	-	8	-	2	-	7	-	1	5	2	9	16
16	ประกันภัยและประกันชีวิต	22	-	-	-	-	-	1	-	1	2	4	3	14	-	2	10	4	6	27
17	อัญมณีและเครื่องประดับ	5	-	-	-	-	-	-	1	3	-	1	-	2	-	-	3	2	3	5
18	เครื่องมือและเครื่องจักร	3	-	1	1	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	1	1	2	2
19	เหมืองแร่	3	-	-	2	1	-	-	-	1	-	-	1	3	-	-	-	1	2	5
20	บรรจุภัณฑ์	17	-	1	2	-	-	-	-	6	-	-	3	3	-	1	8	-	11	13
21	เวชภัณฑ์และเครื่องสำอาง	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	2	-	-	3
22	การพิมพ์และสิ่งพิมพ์	9	-	-	1	1	1	-	-	-	-	-	-	2	-	-	6	1	1	9
23	บริการเฉพาะกิจ	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	1	1
24	พัฒนาอสังหาริมทรัพย์	34	-	-	3	1	-	3	-	2	1	5	1	8	1	1	4	7	4	19
25	เยื่อกระดาษและกระดาษ	3	-	3	2	-	1	3	-	3	-	-	3	-	-	2	2	-	12	7
26	สิ่งทอ เครื่องนุ่งห่มฯ	32	-	2	2	1	1	1	-	5	3	1	2	11	-	2	10	2	12	27
27	ขนส่ง	5	-	-	-	-	1	-	-	4	-	1	-	1	-	-	4	1	5	5
28	ยานพาหนะและอุปกรณ์	9	-	-	-	-	-	1	-	1	1	2	-	1	-	3	2	2	4	5
29	คลังสินค้าและไซโล	4	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	1	-	-	4
30	อื่น ๆ	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	2
รวม		402	4	18	45	15	16	51	9	104	35	57	42	153	10	45	149	95	225	433

หมายเหตุ

F = Financial information (ข้อมูลเชิงปริมาณที่มีหน่วยวัดเป็นเงินตรา)

NF = Non-financial information (ข้อมูลเชิงปริมาณที่ไม่มีหน่วยวัดเป็นเงินตรา)

Q = Qualitative information (ข้อมูลเชิงคุณภาพ)

3.1.4 สรุปผลการวิจัยเชิงสำรวจ

จากการวิจัยโดยการสำรวจการเปิดเผยข้อมูลการบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคมจากรายงานประจำปีของบริษัทมหาชนที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ณ สิ้นวันที่ 31 ธันวาคม 2538 สามารถสรุปผลได้ดังนี้

(1) รูปแบบรายงานที่เปิดเผย ไม่มีรูปแบบที่แน่นอน ขึ้นอยู่กับข้อมูลและความต้องการของบริษัท รูปแบบรายงานที่เปิดเผยส่วนใหญ่เป็นเชิงบรรยาย บางรายงานมีตาราง รูปภาพ กราฟ หรือ แผนภูมิ ประกอบบ้างแต่น้อยมาก

(2) เนื้อหาของข้อมูลที่เปิดเผยเรียงลำดับตามจำนวนรายงาน เป็นเรื่องเกี่ยวกับพนักงาน 252 รายงาน เฉลี่ยบริษัทละ 0.74 รายงาน เรื่องเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์และบริการ 204 รายงาน เฉลี่ยบริษัทละ 0.60 รายงาน เรื่องเกี่ยวกับรัฐบาล 148 รายงาน เฉลี่ยบริษัทละ 0.44 รายงาน เรื่องเกี่ยวกับชุมชน 82 รายงาน เฉลี่ยบริษัทละ 0.24 รายงาน และเรื่องเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม 67 รายงาน เฉลี่ยบริษัทละ 0.20 รายงาน

(3) ข้อมูลที่เปิดเผยแยกประเภทตามวิธีการวัดค่า เป็นข้อมูลเชิงคุณภาพเป็นส่วนใหญ่ถึงร้อยละ 57.50 เป็นข้อมูลเชิงปริมาณที่ไม่มีหน่วยวัดเป็นเงินตราร้อยละ 29.88 และเป็นข้อมูลเชิงปริมาณที่มีหน่วยวัดเป็นเงินตราเพียงร้อยละ 12.62

(4) วิธีการเปิดเผย การเปิดเผยในรายงานทางการเงินแทบจะไม่มีปรากฏ จะมีเปิดเผยในงบการเงินและหมายเหตุประกอบงบการเงินบ้างเฉพาะเรื่องเกี่ยวกับภาระผูกพันกับพนักงาน เช่น บำเหน็จ บำนาญ และเงินกองทุนสำรองเลี้ยงชีพพนักงาน เป็นต้น

(5) การเปิดเผยข้อมูลการบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคมในรายงานประจำปี ส่วนใหญ่ปรากฏในสารจากประธานกรรมการบริษัท ประธานกรรมการบริหาร คณะกรรมการบริหาร และกรรมการผู้จัดการ หรือการแสดงผลงานประจำปี หรือแยกเป็นหัวข้อต่างหากเพื่อประชาสัมพันธ์ จุดเด่นของบริษัทหรือผลิตภัณฑ์และบริการ

(6) กลุ่มอุตสาหกรรมที่มีการเปิดเผยข้อมูลมากที่สุด 5 ลำดับแรกเรียงตามจำนวนรายงานเฉลี่ยต่อบริษัท ได้แก่ กลุ่มเยื่อกระดาษและกระดาษบริษัทละ 6.33 รายงาน กลุ่มธนาคารบริษัทละ 5.73 รายงาน กลุ่มพลังงานบริษัทละ 3.63 รายงาน กลุ่มเคมีภัณฑ์และพลาสติกบริษัทละ 3.40 รายงาน และกลุ่มสื่อสารบริษัทละ 3.30 รายงาน

(7) ปริมาณของข้อมูลที่เปิดเผยเรียงลำดับตามจำนวนบรรทัดเป็น เรื่องเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์และบริการ 1,834 บรรทัด เฉลี่ยบริษัทละ 5.41 บรรทัด เรื่องเกี่ยวกับพนักงาน 1,514 บรรทัด เฉลี่ยบริษัทละ 4.47 บรรทัด เรื่องเกี่ยวกับรัฐบาล 1,261 บรรทัด เฉลี่ยบริษัทละ 3.72 บรรทัด เรื่องเกี่ยวกับชุมชน 847 บรรทัด เฉลี่ยบริษัทละ 2.50 บรรทัด และเรื่องเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม 397 บรรทัด เฉลี่ยบริษัทละ 1.17 บรรทัด

3.2 การศึกษาวิเคราะห์และออกแบบรูปแบบรายงานการบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคม

3.2.1 การศึกษาและวิเคราะห์

3.2.1.1 แหล่งข้อมูลและการเก็บรวบรวมข้อมูล

ศึกษาและวิเคราะห์รูปแบบการเปิดเผยข้อมูลจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ ดังต่อไปนี้

- (1) การเปิดเผยข้อมูลจากรายงานประจำปีที่ได้จากการวิจัยเชิงสำรวจ
- (2) การเปิดเผยข้อมูลของบริษัทในต่างประเทศจากวารสาร บทความ หนังสือ ตำราทางวิชาการ และแหล่งอื่น ๆ
- (3) รูปแบบการเปิดเผยข้อมูลที่นักวิจัยในต่างประเทศได้ทำการวิจัยและเสนอความเห็นไว้
- (4) รูปแบบการเปิดเผยข้อมูลที่นักวิชาการทั้งในและต่างประเทศเสนอความเห็นไว้
- (5) ศึกษาจากความต้องการของนักบัญชี ผู้จัดทำและผู้ใช้ประโยชน์จากรายงาน

3.2.1.2 ผลการศึกษาและวิเคราะห์

จากการศึกษาและวิเคราะห์การบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคมทั้งในประเทศและต่างประเทศ สามารถสรุปรูปแบบรายงานการบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคมที่เปิดเผยในประเทศไทยและในต่างประเทศได้ดังต่อไปนี้

(1) ประเทศไทย

การบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคมในประเทศไทยยังไม่มี การพัฒนาเท่าที่ควร ดังจะเห็นได้จากการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับสังคมในรายงานทางการเงิน ซึ่งได้แก่ งบการเงิน หมายเหตุประกอบงบการเงิน และงบประกอบงบการเงิน แทบจะไม่มีปรากฏ จะมีเปิดเผยในงบการเงินและหมายเหตุประกอบงบการเงินบ้างเฉพาะเรื่องเกี่ยวกับภาระผูกพันกับพนักงาน เช่น บำเหน็จ บำนาญ และเงินกองทุนสำรองเลี้ยงชีพพนักงาน เป็นต้น ส่วนข้อมูลเกี่ยวกับสังคมด้านอื่น ๆ เช่น ส่วนที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม ชุมชน รัฐบาล พนักงาน ผลิตภัณฑ์และบริการ และอื่น ๆ มีการเปิดเผยบ้างในรายงานประจำปี ส่วนใหญ่อยู่ในสารจากประธานกรรมการบริษัท ประธานกรรมการบริหาร คณะกรรมการบริหาร และกรรมการผู้จัดการ หรือการแถลงผลงานประจำปี หรือแยกเป็นหัวข้อต่างหากเพื่อประชาสัมพันธ์จุดเด่นของบริษัทหรือผลิตภัณฑ์และบริการ เป็นต้น ซึ่งรูปแบบรายงานที่เปิดเผยไม่มีรูปแบบที่แน่นอน ขึ้นอยู่กับข้อมูลและความต้องการของบริษัท

รูปแบบรายงานที่เปิดเผยส่วนใหญ่เป็นเชิงบรรยาย บางรายงานมีตาราง รูปภาพ กราฟ หรือ แผนภูมิ ประกอบบ้างแต่น้อยมาก

(2) ต่างประเทศ

วิวัฒนาการของการบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคมในต่างประเทศ เริ่มมีการศึกษาและปฏิบัติอย่างจริงจังตั้งแต่ต้นทศวรรษที่ 1970 เป็นต้นมา แต่รูปแบบรายงานยังไม่มีเป็นมาตรฐาน มีเพียงงบแสดงมูลค่าเพิ่ม ตัวอย่างตามภาคผนวก จ เท่านั้นที่พอจะสามารถกล่าวอ้างได้ว่าเป็นรายงานที่เป็นส่วนหนึ่งของการบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคม แต่ถึงกระนั้นก็ตาม แนวคิดของงบแสดงมูลค่าเพิ่มก็ยังแตกต่างกันในส่วนของการละเอียด สำหรับรูปแบบของรายงานการบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคมอื่น ๆ ไม่มีรูปแบบที่แน่นอน ส่วนใหญ่ไม่มีการเน้นในเรื่องรูปแบบ แต่จะให้ความสำคัญกับเนื้อหามากกว่า จากการศึกษาถึงรูปแบบ เนื้อหา วิธีการวัดค่า และ วิธีการเปิดเผยข้อมูลในต่างประเทศ สามารถสรุปได้ดังนี้

- รูปแบบ

ไม่มีรูปแบบที่แน่นอนเป็นมาตรฐาน (ยกเว้น งบแสดงมูลค่าเพิ่ม)

- เนื้อหา

แตกต่างกันไปในแต่ละประเทศ แต่ส่วนใหญ่มักจะมิ้งบแสดงมูลค่าเพิ่ม รายงานเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม รายงานเกี่ยวกับลูกจ้าง รายงานเกี่ยวกับชุมชน รายงานเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ และการบัญชีทรัพยากรบุคคล สำหรับรายงานอื่น ๆ เช่น รายงานเกี่ยวกับการบริโภคพลังงาน รายงานเกี่ยวกับรัฐบาล รายงานเกี่ยวกับความคาดหวังในอนาคต รายงานเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของบริษัท ฯลฯ มีบ้างเป็นบางประเทศ สำหรับชื่อของรายงานจะแตกต่างกันไปในแต่ละประเทศ แต่เนื้อหาสาระจะใกล้เคียงกัน

- วิธีการวัดค่า

ขึ้นอยู่กับข้อมูล มีทั้งที่เป็นหน่วยเงินตรา ไม่เป็นหน่วยเงินตรา และเชิงคุณภาพ

- วิธีการเปิดเผยข้อมูล

ส่วนใหญ่เปิดเผยอยู่ในรายงานประจำปีของบริษัท มีบ้างที่เป็นรายงานแยกต่างหาก โดยจัดทำเป็นจุลสารเกี่ยวกับการบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคม แต่มีน้อยมาก สำหรับการเปิดเผยในรายงานประจำปีของบริษัท ส่วนใหญ่อยู่ในส่วนของรายงานของคณะกรรมการบริษัท หรือจัดทำเป็นหัวข้อเรื่องโดยเฉพาะในรายงานประจำปี

สำหรับเนื้อหาของรายงานการบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคมในต่างประเทศ สามารถสรุปได้ดังนี้

(2.1) ประเทศออสเตรเลีย

รายงานเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม พลังงาน ทรัพยากรบุคคล
ผลิตภัณฑ์ ความเกี่ยวข้องกับชุมชน และอื่น ๆ

(2.2) ประเทศนิวซีแลนด์

รายงานเกี่ยวกับการจ้างงาน วัตถุประสงค์ของบริษัท การบริจาค
ผลิตภัณฑ์ สิ่งแวดล้อม พลังงาน และอื่น ๆ

(2.3) ประเทศสหรัฐอเมริกา

รายงานเกี่ยวกับลูกจ้าง ทรัพยากรบุคคล สิ่งแวดล้อม ชุมชน
และอื่น ๆ

(2.4) ประเทศแคนาดา

รายงานเกี่ยวกับการพิทักษ์สิ่งแวดล้อม การสละเวลาและการ
บริจาค การประหยัดพลังงาน การควบคุมคุณภาพสินค้า ความปลอดภัยในการทำงาน การติดตั้ง
ระบบป้องกันอุบัติเหตุในโรงงานอุตสาหกรรม ทรัพยากรบุคคล และอื่น ๆ

(2.5) ประเทศสหราชอาณาจักร

รายงานต่าง ๆ ประกอบด้วย งบแสดงมูลค่าเพิ่ม รายงานเกี่ยวกับ
ลูกจ้าง รายงานเกี่ยวกับความคาดหวังในอนาคต รายงานวัตถุประสงค์ของบริษัท รายงานแยกตาม
ส่วน ๆ รายงานเกี่ยวกับการต่อต้านมลภาวะสิ่งแวดล้อม รายงานเกี่ยวกับการใช้พลังงาน และอื่น ๆ

(2.6) ประเทศเบลเยียม

รายงานต่าง ๆ ประกอบด้วย งบแสดงมูลค่าเพิ่ม รายงานเกี่ยวกับ
ลูกจ้าง และรายงานทางสังคมอื่น ๆ ที่ช่วยสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของบริษัท

(2.7) ประเทศฝรั่งเศส

เน้นเกี่ยวกับลูกจ้าง ซึ่งกำหนดให้ต้องจัดทำรายงานแสดงถึง
จำนวนการจ้างงาน ค่าจ้างและผลประโยชน์ตอบแทนอื่น เงื่อนไขเกี่ยวกับความปลอดภัยและสุขภาพ
สภาพในการทำงานอื่น ๆ การศึกษาและฝึกอบรม ความสัมพันธ์ทางอุตสาหกรรม และเรื่องอื่น ๆ
เกี่ยวกับคุณภาพชีวิตในการทำงานในปีปัจจุบันและย้อนหลัง 2 ปีที่ผ่านมา

(2.8) ประเทศเยอรมัน

รายงานเกี่ยวกับลูกจ้าง รายงานเกี่ยวกับเป้าหมายของบริษัท
ทางด้านสังคม รายงานเกี่ยวกับต้นทุนและผลประโยชน์ทางสังคม รายงานเกี่ยวกับการวิจัยและพัฒนา
รายงานเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และอื่น ๆ

(2.9) ประเทศเนเธอร์แลนด์

รายงานเกี่ยวกับนโยบายทางสังคมของบริษัท บุคลากรของบริษัท
สิ่งแวดล้อม และอื่น ๆ

(2.10) ประเทศสวีเดน

รายงานเน้นด้านลูกจ้างและสิ่งแวดล้อม

(2.11) ประเทศแอฟริกาใต้

รายงานเน้นด้านลูกจ้าง และงบแสดงมูลค่าเพิ่ม

3.2.2 การออกแบบรูปแบบรายงานการบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคม

จากการศึกษาและวิเคราะห์ในเบื้องต้นสามารถสรุปรูปแบบรายงานการบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคมที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทยได้ดังนี้คือ

3.2.2.1 งบแสดงมูลค่าเพิ่ม (Value added statement) แสดงถึงความสามารถของกิจการที่ทำให้เกิดมูลค่าเพิ่มได้ และแสดงถึงการแบ่งสรรมูลค่าเพิ่มให้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง 6 กลุ่ม ซึ่งประกอบด้วย เพื่อสิ่งแวดล้อม เพื่อชุมชน เพื่อรัฐบาล เพื่อพนักงาน เพื่อลูกค้า และเพื่อเจ้าของเงินทุน งบแสดงมูลค่าเพิ่มนี้จะวัดค่า (Measure) เป็นหน่วยเงินตรา และเปิดเผยเป็นงบแนบเพิ่มเติมจากงบการเงินตามปกติ

3.2.2.2 รายงานเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม (Environmental report) รายงานนี้เป็นการเปิดเผยข้อมูลเพิ่มเติมจากงบแสดงมูลค่าเพิ่ม ในส่วนที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม เรื่องนี้มีโครงการวิจัยที่สนับสนุนโครงการร่วมผลิตบัณฑิตบริหารธุรกิจคหกรรมศาสตร์กำลังดำเนินการอยู่ ฉะนั้นการวิจัยนี้จึงไม่ครอบคลุมถึงเรื่องนี้

3.2.2.3 รายงานเกี่ยวกับส่วนของชุมชน (Community contribution report) รายงานนี้เป็นการเปิดเผยข้อมูลเพิ่มเติมจากงบแสดงมูลค่าเพิ่ม ในส่วนที่เกี่ยวกับชุมชน ข้อมูลในส่วนนี้จะวัดค่าและเปิดเผยทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ ทั้งเป็นหน่วยเงินตราและหน่วยวัดอื่น ๆ ข้อมูลที่ควรเปิดเผย เช่น ค่าใช้จ่ายเพื่อชุมชน ประกอบด้วยกิจกรรมเพื่อชุมชน และบริการการกุศลสาธารณะ และข้อมูลอื่น ๆ เช่น โครงการในอนาคต รายละเอียดกิจกรรมเพื่อชุมชน และประโยชน์ที่คาดว่าจะเกิดแก่ชุมชน รายละเอียดการบริการการกุศลสาธารณะ และประโยชน์ที่คาดว่าจะเกิดแก่ชุมชน กิจกรรมอื่น ๆ ที่มีส่วนช่วยเหลือชุมชนที่ไม่สามารถวัดค่าเป็นจำนวนเงินได้ เช่น การสร้างงานในท้องถิ่น การป้องกันการบุกรุกทำลายป่าไม้ การปลูกพืชเสพติด และการสกัดกั้นการอพยพเข้าสู่เมืองใหญ่ เป็นต้น

3.2.2.4 รายงานเกี่ยวกับรัฐบาล (Government report) รายงานนี้เป็นการเปิดเผยข้อมูลเพิ่มเติมจากงบแสดงมูลค่าเพิ่ม ในส่วนที่เกี่ยวกับรัฐบาล ข้อมูลในส่วนนี้จะวัดค่าและเปิดเผยทั้ง

เชิงปริมาณและคุณภาพ ทั้งเป็นหน่วยเงินตราและหน่วยวัดอื่น ๆ ข้อมูลที่ควรเปิดเผย เช่น ค่าใช้จ่ายเพื่อรัฐบาล ประกอบด้วย ค่าภาษีอากร และค่าธรรมเนียม และข้อมูลอื่น ๆ เช่น โครงการในอนาคต การได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาล เช่น การส่งเสริมการลงทุน การคุ้มครอง และการลดหย่อนภาษี และค่าธรรมเนียมเป็นกรณีพิเศษ การสนองตอบนโยบายของรัฐบาล ผลกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศโดยส่วนรวม เช่น ลดการขาดดุลการค้า ลดอัตราการว่างงาน และการกระจายความเจริญสู่ชนบท เป็นต้น

3.2.2.5 รายงานเกี่ยวกับพนักงาน (Human resource report) รายงานนี้เป็นการเปิดเผยข้อมูลเพิ่มเติมจากงบแสดงมูลค่าเพิ่ม ในส่วนที่เกี่ยวกับพนักงาน ข้อมูลในส่วนนี้จะวัดค่าและเปิดเผยทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ ทั้งเป็นหน่วยเงินตราและหน่วยวัดอื่น ๆ ข้อมูลที่ควรเปิดเผย เช่น ค่าใช้จ่ายเพื่อพนักงาน ประกอบด้วยเงินเดือนและค่าจ้าง ค่าสวัสดิการและผลตอบแทนอื่น โครงสร้างอัตราค่าจ้างและเงินเดือนพนักงาน โครงการฝึกอบรมและพัฒนา สถิติอุบัติเหตุ การเจ็บป่วย และการรักษาพยาบาล สถิติเกี่ยวกับพนักงาน อัตราการหมุนเวียนพนักงาน และข้อมูลอื่น ๆ เช่น โครงการในอนาคต นโยบายการบริหารงานบุคคล ความมั่นคงปลอดภัยในการทำงาน การรักษาพยาบาล การประกันสุขภาพ การประกันชีวิต บำเหน็จ บำนาญ เงินทุนสำรองเลี้ยงชีพ เงินทดแทนกรณีเลิกจ้าง ผลตอบแทนพิเศษกรณีออกจากงานก่อนเกษียณอายุ สิทธิและหน้าที่ที่สำคัญของพนักงาน วันลาและวันหยุดพักผ่อนประจำปี โอกาสความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน หลักเกณฑ์การประเมินผล การปฏิบัติงานและผลตอบแทนที่จะได้รับ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การสื่อสารและสัมพันธ์ภาพกับพนักงาน เป็นต้น

3.2.2.6 รายงานเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ (Product report) รายงานนี้เป็นการเปิดเผยข้อมูลเพิ่มเติมจากงบแสดงมูลค่าเพิ่ม ในส่วนที่เกี่ยวกับลูกค้า ข้อมูลในส่วนนี้จะวัดค่าและเปิดเผยทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ ทั้งเป็นหน่วยเงินตราและหน่วยวัดอื่น ๆ ข้อมูลที่ควรเปิดเผย เช่น ค่าใช้จ่ายเพื่อลูกค้า ประกอบด้วยค่าวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์ ค่าบริการหลังการขายและอื่น ๆ และข้อมูลอื่น ๆ เช่น โครงการในอนาคต คุณภาพของผลิตภัณฑ์ได้รับการรับรองคุณภาพมาตรฐานอุตสาหกรรมหรือมาตรฐานอื่นจากทั้งภาครัฐบาลและเอกชน คุณภาพของผลิตภัณฑ์ได้รับรางวัลจากการประกวดหรือการจัดอันดับ วัตถุประสงค์มีคุณภาพ สะอาด ปลอดภัย อัตราส่วนการใช้วัตถุดิบในประเทศ/ต่างประเทศ การใช้ประโยชน์จากวัสดุเหลือใช้แล้ว (Recycle) การช่วยเหลือนับสนับสนุนเกษตรกรผู้ผลิตวัตถุดิบ ความปลอดภัยของกระบวนการผลิต การทำลายสิ่งแวดลอมและการป้องกันแก้ไข เทคโนโลยีในการผลิต ส่วนแบ่งตลาด การเปลี่ยนแปลงต้นทุนและการปรับราคาขาย เป็นต้น

สำหรับตัวอย่างรูปแบบรายงานการบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคมที่เสนอปรากฏตามรูปที่ 3.1 - 3.5 หน้า 81 - 88

รูปที่ 3.1

บริษัท รับผิดชอบก่อสร้าง จำกัด (มหาชน)

งบแสดงมูลค่าเพิ่ม

สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2539 และ 2538

	2539		2538	
	บาท	ร้อยละ	บาท	ร้อยละ
รายได้				
ขายบริการ	xxx	xxx	xxx	xxx
รายได้อื่น	xxx	xxx	xxx	xxx
การเพิ่มขึ้นของมูลค่าสินค้าคงเหลือ	xxx	xxx	xxx	xxx
รวมรายได้	xxx	100	xxx	100
หัก ค่าใช้จ่าย				
ซื้อ/ค่าบริการ	xxx	xxx	xxx	xxx
ค่าเสื่อมราคาและค่าใช้จ่ายตัดจ่าย	xxx	xxx	xxx	xxx
รวมค่าใช้จ่าย	xxx	xxx	xxx	xxx
มูลค่าเพิ่ม	xxx	xxx	xxx	xxx
ส่วนประกอบของมูลค่าเพิ่ม				
เพื่อสิ่งแวดล้อม 1/				
-----	xxx	xxx	xxx	xxx
-----	xxx	xxx	xxx	xxx
รวม	xxx	xxx	xxx	xxx
เพื่อชุมชน (รายละเอียดประกอบ 1)				
กิจกรรมเพื่อชุมชน	xxx	xxx	xxx	xxx
บริจาคการกุศลสาธารณะ	xxx	xxx	xxx	xxx
รวม	xxx	xxx	xxx	xxx
เพื่อรัฐบาล (รายละเอียดประกอบ 2)				
ค่าภาษีอากร	xxx	xxx	xxx	xxx
ค่าธรรมเนียม	xxx	xxx	xxx	xxx
รวม	xxx	xxx	xxx	xxx
เพื่อพนักงาน (รายละเอียดประกอบ 3)				
เงินเดือนและค่าจ้าง	xxx	xxx	xxx	xxx
ค่าสวัสดิการและผลตอบแทนอื่น	xxx	xxx	xxx	xxx
รวม	xxx	xxx	xxx	xxx
เพื่อลูกค้า (รายละเอียดประกอบ 4)				
ค่าวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์	xxx	xxx	xxx	xxx
ค่าบริการหลังการขายและอื่น ๆ	xxx	xxx	xxx	xxx
รวม	xxx	xxx	xxx	xxx
เพื่อเจ้าของเงินทุน 2/				
คอกเบี้ยจ่าย	xxx	xxx	xxx	xxx
เงินปันผล	xxx	xxx	xxx	xxx
คงเหลือเป็นกำไรสะสม	xxx	xxx	xxx	xxx
รวม	xxx	xxx	xxx	xxx
รวมทั้งสิ้น	xxx	100	xxx	100

หมายเหตุ 1/ ส่วนนี้มีโครงการวิจัยที่กำลังดำเนินการอยู่ ฉะนั้น การวิจัยนี้จึงไม่ครอบคลุมถึง

2/ รายละเอียดปรากฏตามงบดุล งบกำไรขาดทุน และงบกำไรสะสม

รูปที่ 3.2

รายละเอียดประกอบ 1

บริษัท รับผิดชอบต่อสังคม จำกัด (มหาชน)
 รายงานเกี่ยวกับส่วนของชุมชน
 สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2539 และ 2538

	2539		2538	
	จำนวน	บาท	จำนวน	บาท
1.ค่าใช้จ่ายเพื่อชุมชน				
กิจกรรมเพื่อชุมชน (บริษัทดำเนินการเอง)				
โครงการด้านการศึกษา	xxx	xxx	xxx	xxx
โครงการด้านการกีฬา	xxx	xxx	xxx	xxx
โครงการด้านการศาสนา	xxx	xxx	xxx	xxx
โครงการด้านศิลปวัฒนธรรม	xxx	xxx	xxx	xxx
โครงการด้านสาธารณสุข	xxx	xxx	xxx	xxx
โครงการด้านการสร้างคุณภาพชีวิต	xxx	xxx	xxx	xxx
โครงการด้านการพัฒนาอาชีพ	xxx	xxx	xxx	xxx
โครงการด้านอื่น ๆ	xxx	xxx	xxx	xxx
รวม	xxx	xxx	xxx	xxx
บริจาคการกุศลสาธารณะ (บริษัทบริจาคผ่านหน่วยงานอื่น)				
ให้ทุนการศึกษา	xxx	xxx	xxx	xxx
บริจาคทอดกฐินและผ้าป่า	xxx	xxx	xxx	xxx
บริจาคสมทบทุนโครงการต่าง ๆ	xxx	xxx	xxx	xxx
รวม	xxx	xxx	xxx	xxx
รวมทั้งสิ้น	xxx	xxx	xxx	xxx

2. ข้อมูลอื่น ๆ เช่น

- ก. โครงการในอนาคต
- ข. รายละเอียดกิจกรรมเพื่อชุมชน และประโยชน์ที่คาดว่าจะเกิดแก่ชุมชน
- ค. รายละเอียดการบริจาคการกุศลสาธารณะ และประโยชน์ที่คาดว่าจะเกิดแก่ชุมชน
- ง. กิจกรรมอื่น ๆ ที่มีส่วนช่วยเหลือชุมชนที่ไม่สามารถวัดค่าเป็นจำนวนเงินได้ เช่น การสร้างงานในท้องถิ่น การป้องกันการบุกรุกทำลายป่าไม้ / การปลูกพืชเสพติด และการสกัดกั้นการอพยพเข้าสู่เมืองใหญ่ เป็นต้น
- จ. กิจกรรมอื่น ๆ ที่มีผลกระทบต่อชุมชน ทั้งทางบวกและทางลบ
- ฉ. ฯลฯ

รูปที่ 3.3

รายละเอียดประกอบ 2

บริษัท รับผิดชอบต่อสังคม จำกัด (มหาชน)
 รายงานเกี่ยวกับรัฐบาล
 สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2539 และ 2538

	(บาท)	
	2539	2538
1. ค่าใช้จ่ายเพื่อรัฐบาล		
 ค่าภาษีอากร		
ภาษีเงินได้นิติบุคคล	xxx	xxx
ภาษีมูลค่าเพิ่ม	xxx	xxx
ภาษีธุรกิจเฉพาะ	xxx	xxx
ภาษีเงินได้พนักงาน	xxx	xxx
ภาษีศุลกากร	xxx	xxx
ภาษีสรรพสามิต	xxx	xxx
ภาษีโรงเรือนและที่ดิน	xxx	xxx
ภาษีบำรุงท้องที่	xxx	xxx
ภาษีป้าย	xxx	xxx
ค่าอากรแสตมป์	xxx	xxx
ค่าเบี้ยปรับภาษีอากร	xxx	xxx
ค่าเงินเพิ่มภาษีอากร	xxx	xxx
รวม	xxx	xxx
 ค่าธรรมเนียม		
ค่าธรรมเนียมใบอนุญาต	xxx	xxx
ค่าธรรมเนียมอื่น	xxx	xxx
ค่าเบี้ยปรับ	xxx	xxx
ค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติตามกฎหมาย	xxx	xxx
อื่น ๆ	xxx	xxx
รวม	xxx	xxx
รวมทั้งสิ้น	xxx	xxx

2. ข้อมูลอื่น ๆ เช่น

- ก. โครงการในอนาคต
- ข. การได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาล เช่น การส่งเสริมการลงทุน การคุ้มครอง และการลดหย่อนภาษีและค่าธรรมเนียมเป็นกรณีพิเศษ เป็นต้น
- ค. การสนองตอบนโยบายของรัฐบาล
- ง. ผลกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศโดยรวม เช่น ลดการขาดดุลการค้า ลดอัตราว่างงาน และการกระจายความเจริญสู่ชนบท เป็นต้น
- จ. ฯลฯ

รูปที่ 3.4

รายละเอียดประกอบ 3

บริษัท ไร่ผิวดงต่อสังคม จำกัด (มหาชน)

รายงานเกี่ยวกับพนักงาน

สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2539 และ 2538

	(บาท)		
	2539	2538	
1. ค่าใช้จ่ายเพื่อพนักงาน			
เงินเดือนและค่าจ้าง			
เงินเดือน	xxx	xxx	
ค่าจ้าง	xxx	xxx	
ค่าล่วงเวลา	xxx	xxx	
ค่าเบี้ยเลี้ยง	xxx	xxx	
ค่าเบี้ยประชุม	xxx	xxx	
ค่าโบนัส	xxx	xxx	
รวม	xxx	xxx	
ค่าสวัสดิการและผลตอบแทน			
ค่ารักษาพยาบาล	xxx	xxx	
ค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรมและพัฒนา	xxx	xxx	
เงินสมทบกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ	xxx	xxx	
เงินสมทบกองทุนเงินทดแทน	xxx	xxx	
เงินสมทบกองทุนประกันสังคม	xxx	xxx	
บำเหน็จ บำนาญ และเงินชดเชยการออกจากงาน	xxx	xxx	
ค่าประกันสุขภาพและประกันชีวิตพนักงาน	xxx	xxx	
เงินเพิ่มพิเศษ (เช่น เบี้ยบุตร เงินประจำตำแหน่ง)	xxx	xxx	
ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับกลุ่มพนักงาน (เช่น สหภาพแรงงานและชมรมต่าง ๆ)	xxx	xxx	
ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับกิจกรรมพนักงาน	xxx	xxx	
ค่าใช้จ่ายในการปรับปรุงสภาพการทำงาน	xxx	xxx	
รวม	xxx	xxx	
รวมทั้งสิ้น	xxx	xxx	
2. โครงสร้างอัตราค่าจ้างและเงินเดือนพนักงาน			
	จำนวนพนักงาน	เงินเดือนและค่าจ้าง	เฉลี่ยต่อคน
หมวดบริการ (เช่น คนงาน นักรง ภารโรง)	xxx	xxx	xxx
หมวดปฏิบัติการ (พนักงานทั่วไป)	xxx	xxx	xxx
หมวดบริหารระดับต้น (หัวหน้าแผนกหรือเทียบเท่า)	xxx	xxx	xxx
หมวดบริหารระดับกลาง (หัวหน้ากองหรือเทียบเท่า)	xxx	xxx	xxx
หมวดบริหารระดับสูง (ผู้อำนวยการหรือผู้จัดการฝ่ายขึ้นไป)	xxx	xxx	xxx
รวม	xxx	xxx	xxx

3. โครงการฝึกอบรมและพัฒนา

	จำนวนพนักงาน	จำนวนเงิน	เฉลี่ยต่อคน
ทุนการศึกษา			
ระดับปริญญาตรี	xxx	xxx	xxx
ระดับปริญญาโท	xxx	xxx	xxx
ระดับปริญญาเอก	xxx	xxx	xxx
รวม	xxx	xxx	xxx
ฝึกอบรม			
บริษัทดำเนินการเอง	xxx	xxx	xxx
จัดโดยสถาบันในประเทศ	xxx	xxx	xxx
จัดโดยสถาบันต่างประเทศ	xxx	xxx	xxx
รวม	xxx	xxx	xxx
สัมมนา			
บริษัทดำเนินการเอง	xxx	xxx	xxx
จัดโดยสถาบันในประเทศ	xxx	xxx	xxx
จัดโดยสถาบันต่างประเทศ	xxx	xxx	xxx
รวม	xxx	xxx	xxx
ดูงาน			
ในประเทศ	xxx	xxx	xxx
ต่างประเทศ	xxx	xxx	xxx
รวม	xxx	xxx	xxx
รวมทั้งสิ้น	xxx	xxx	xxx

4. สถิติอุบัติเหตุ การเจ็บป่วย และการรักษาพยาบาล

	จำนวนพนักงาน	จำนวนเงิน	เฉลี่ยต่อคน
อุบัติเหตุ			
บาดเจ็บเล็กน้อย	xxx	xxx	xxx
บาดเจ็บสาหัส	xxx	xxx	xxx
เสียชีวิต	xxx	xxx	xxx
รวม	xxx	xxx	xxx
การเจ็บป่วย			
สาเหตุเกิดจากการทำงาน	xxx	xxx	xxx
สาเหตุไม่ได้เกิดจากการทำงาน	xxx	xxx	xxx
ไม่ทราบสาเหตุ	xxx	xxx	xxx
รวม	xxx	xxx	xxx
รวมทั้งสิ้น	xxx	xxx	xxx

5. สถิติเกี่ยวกับพนักงาน (คน)

	บริการ	ปฏิบัติการ	บริหารระดับต้น	บริหารระดับกลาง	บริหารระดับสูง	รวม
เพศ						
- ชาย	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx
- หญิง	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx
รวม	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx
อายุ						
- 20 ปีหรือต่ำกว่า	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx
- 21-30 ปี	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx
- 31-40 ปี	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx
- 41-50 ปี	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx
- 51 ปีหรือเกินกว่า	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx
รวม	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx
สัญชาติ						
- ไทย	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx
- จีน	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx
- อื่น ๆ	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx
รวม	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx
ศาสนา						
- พุทธ	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx
- คริสต์	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx
- อิสลาม	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx
- อื่น ๆ	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx
รวม	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx
ระดับการศึกษา						
- มัธยมศึกษาหรือต่ำกว่า	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx
- วิชา. ปวช. ปวส.	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx
- ปริญญาตรี	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx
- ปริญญาโท	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx
- ปริญญาเอก	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx
รวม	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx
คนพิการ						
ตาอด	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx
เป็นใบ้/หูหนวก	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx
สูญเสียอวัยวะสำคัญ	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx
รวม	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx
ประสบการณ์การทำงาน						
- 5 ปี หรือต่ำกว่า	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx
- 6-10 ปี	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx
- 11-20 ปี	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx
- 21-30 ปี	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx
- 31 ปี หรือเกินกว่า	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx
รวม	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx

6. อัตราการหมุนเวียนพนักงาน

	บริหาร	ปฏิบัติการ	บริหารระดับต้น	บริหารระดับกลาง	บริหารระดับสูง	รวม
พนักงาน ณ 1 ม.ค. 39	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx
บวก เข้าใหม่	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx
เลื่อนตำแหน่ง	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx
รวม	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx
หัก ลาออก	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx
ให้ออก	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx
ถึงแก่กรรม	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx
เลื่อนตำแหน่ง	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx
รวม	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx
พนักงาน ณ 31 ธ.ค. 39	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx
อัตราการหมุนเวียนพนักงาน	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx
(ลาออก / จำนวนพนักงานเฉลี่ย)						

7. ข้อมูลอื่น ๆ เช่น

- ก. โครงการในอนาคต
- ข. นโยบายการบริหารงานบุคคล
- ค. ความมั่นคงปลอดภัยในการทำงาน
- ง. การรักษาพยาบาล การประกันสุขภาพ และการประกันชีวิต
- จ. บำเหน็จ บำนาญ และเงินทุนสำรองเลี้ยงชีพ
- ฉ. เงินทดแทนกรณีเลิกจ้าง และผลตอบแทนพิเศษกรณีออกจากงานก่อนเกษียณอายุ
- ช. สิทธิและหน้าที่ที่สำคัญของพนักงาน
- ซ. วันลาและวันหยุดพักผ่อนประจำปี
- ฌ. โอกาสความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน
- ฎ. หลักเกณฑ์การประเมินผลการปฏิบัติงาน และผลตอบแทนที่จะได้รับ
- ฏ. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
- ฎ. การสื่อสารและสัมพันธภาพกับพนักงาน
- ฐ. ฯลฯ

รูปที่ 3.5

รายละเอียดประกอบ 4

บริษัท รับผิดชอบค่อสังคม จำกัด (มหาชน)
 รายงานเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์
 สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2539 และ 2538

	(บาท)	
	2539	2538
1. ค่าใช้จ่ายเพื่อลูกค้า		
 ค่าวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์		
- เพื่อเพิ่มคุณภาพผลิตภัณฑ์	xxx	xxx
- เพื่อเพิ่มความพึงพอใจของลูกค้า	xxx	xxx
- เพื่อความปลอดภัยในการใช้ผลิตภัณฑ์	xxx	xxx
- เพื่อประหยัดการใช้ทรัพยากร	xxx	xxx
- เพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ	xxx	xxx
- เพื่อลดการทำลายสิ่งแวดล้อม	xxx	xxx
รวม	xxx	xxx
 ค่าบริการหลังการขายและอื่น ๆ		
- ค่าบริการดูแลรักษา	xxx	xxx
- ค่าซ่อมแซมและเปลี่ยนแทน	xxx	xxx
- ค่าประกันคุณภาพผลิตภัณฑ์	xxx	xxx
รวม	xxx	xxx
รวมทั้งสิ้น	xxx	xxx

2. ข้อมูลอื่น ๆ เช่น

- ก. โครงการในอนาคต
- ข. คุณภาพของผลิตภัณฑ์ได้รับการรับรองคุณภาพตามมาตรฐานอุตสาหกรรม หรือมาตรฐานอื่นจากทั้งภาครัฐบาลและเอกชน
- ค. คุณภาพของผลิตภัณฑ์ได้รับรางวัลจากการประกวด หรือการจัดอันดับ
- ง. วัสดุดีมีคุณภาพ สะอาด ปลอดภัย
- จ. อัตราส่วนการใช้วัสดุดีในประเทศ/ต่างประเทศ
- ฉ. การใช้ประโยชน์จากวัสดุเหลือใช้หรือใช้แล้ว (Recycle)
- ช. การช่วยเหลือสนับสนุนเกษตรกรผู้ผลิตวัสดุดี
- ซ. ความปลอดภัยของกระบวนการผลิต การทำลายสิ่งแวดล้อม และการป้องกันแก้ไข
- ฅ. เทคโนโลยีในการผลิต
- ญ. ส่วนแบ่งตลาด
- ฎ. การเปลี่ยนแปลงต้นทุนและการปรับราคาขาย
- ฏ. ฯลฯ

3.3 การวิจัยเชิงประจักษ์

การวิจัยในขั้นตอนนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมความคิดเห็นและทดสอบการตอบสนองของนักบัญชี ผู้จัดทำและผู้ใช้ประโยชน์จากข้อมูลการบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคมตามรูปแบบที่เสนอ พร้อมทั้งปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมถูกต้องตรงตามหลักการบัญชี และตรงกับความต้องการของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมากที่สุด โดยมีขั้นตอนดำเนินการดังนี้

3.3.1 การเลือกตัวอย่าง

เลือกตัวอย่างจากผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจเหมาะสมที่จะเป็นตัวแทนของแต่ละกลุ่ม โดยให้กระจายไปทุกกลุ่มประชากรที่เกี่ยวข้องกับการบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคม โดยแบ่งกลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้องออกเป็น 3 กลุ่มใหญ่ ดังต่อไปนี้

1. กลุ่มผู้จัดทำและเปิดเผยข้อมูล ได้แก่ บริษัทมหาชนที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่มีอยู่ ณ สิ้นวันที่ 31 ธันวาคม 2538 รวม 402 บริษัท โดยการสอบถามผู้บริหารระดับสูงหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายของบริษัทที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายการจัดทำและเปิดเผยข้อมูล เช่น กรรมการผู้จัดการ กรรมการผู้จัดการใหญ่ กรรมการผู้อำนวยการ ผู้อำนวยการฝ่ายการบัญชี ผู้จัดการฝ่ายการบัญชี ผู้อำนวยการฝ่ายการบัญชีและการเงิน และผู้จัดการฝ่ายการบัญชีและการเงิน เป็นต้น

2. กลุ่มผู้ใช้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับบริษัท เป็นผู้ใช้ประโยชน์จากข้อมูลที่บริษัทเปิดเผย โดยแบ่งออกเป็น 5 กลุ่มย่อยได้ดังนี้

2.1 กลุ่มชุมชน ได้แก่ เจ้าหน้าที่ระดับสูง เช่น ผู้ว่าการ อธิบดี ผู้อำนวยการ นายกสภา นายกสมาคม และประธานมูลนิธิ หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายของหน่วยงานทั้งภาครัฐบาลและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องกับชุมชน เช่น ด้านการศึกษา ด้านการกีฬา ด้านวัฒนธรรม ด้านสันตนาการ ด้านการกุศลสาธารณะ และด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับชุมชน

2.2 กลุ่มรัฐบาล ได้แก่ หัวหน้าส่วนราชการหรือหน่วยงานของทางการ เช่น เลขาธิการ อธิบดี ผู้อำนวยการกอง หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับบริษัท ในด้านการกำกับ ควบคุม ดูแลการดำเนินงาน และการจัดเก็บภาษีอากรและค่าธรรมเนียมตลอดจนการให้การสนับสนุนภาคเอกชน เช่น กรมสรรพากร กรมศุลกากร กรมสรรพสามิต กรมอนามัย กรมโรงงานอุตสาหกรรม และธนาคารแห่งประเทศไทย เป็นต้น

2.3 กลุ่มพนักงาน ได้แก่ ผู้ที่เป็นตัวแทนของพนักงานหรือลูกจ้าง ซึ่งได้แก่ ประธานสหภาพแรงงานของบริษัทมหาชนที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ที่มีอยู่ ณ สิ้นวันที่ 31 ธันวาคม 2538

2.4 กลุ่มลูกค้า ได้แก่ ผู้ที่เป็นตัวแทนหรือคุ้มครองปกป้องรักษาผลประโยชน์ของลูกค้าหรือผู้บริโภคน เช่น สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม หรือองค์กรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองผลประโยชน์ของผู้บริโภคและผู้บริโภคโดยทั่วไป

2.5 กลุ่มผู้ลงทุน ได้แก่ นักลงทุนประเภทสถาบัน เช่น บริษัท หลักทรัพย์ กองทุนรวม จำกัด (มหาชน) และบริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนรวมที่เป็นบริษัทจัดการโครงการจัดการลงทุน (Mutual funds) บริษัทหลักทรัพย์และบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ที่เป็นบริษัทสมาชิกตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (Brokers) เป็นต้น

3. กลุ่มที่ไม่มีส่วนได้เสียโดยตรงกับการเปิดเผยข้อมูล ได้แก่ กลุ่มนักวิชาการ ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มย่อย ได้ดังนี้

3.1 กลุ่มอาจารย์ด้านการบัญชี ได้แก่ หัวหน้าภาควิชาการบัญชีหรือเทียบเท่าของมหาวิทยาลัยหรือวิทยาลัยทั้งของรัฐบาลและเอกชนที่เปิดสอนระดับปริญญาตรีขึ้นไปทางการบัญชี

3.2 กลุ่มผู้สอบบัญชีรับอนุญาต ซึ่งเป็นผู้สอบบัญชีของบริษัทจดทะเบียนที่ได้รับความเห็นชอบจากตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยแล้ว

3.3 กลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้องกับการออกกฎ ข้อบังคับ และมาตรฐานการบัญชีและการเปิดเผยข้อมูล เช่น กรรมการสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย อนุกรรมการมาตรฐานการบัญชี เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดให้บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยต้องจัดทำและเปิดเผยข้อมูล เช่น สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และธนาคารแห่งประเทศไทย เป็นต้น

3.3.2 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อสอบถามความเห็นเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

3.3.2.1 สอบถามรายละเอียดเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม โดยมีตัวอย่างคำถาม

ดังต่อไปนี้

1. เพศ

 ชาย หญิง

2. อายุ

 น้อยกว่า 30 ปี 30 - 39 ปี 40 - 49 ปี 50 ปี หรือมากกว่า

3. การศึกษา

 ปริญญาตรีหรือต่ำกว่า ปริญญาโทหรือประกาศนียบัตรบัณฑิต ปริญญาเอก อื่น ๆ (ระบุ).....

4. สาขาวิชาที่ศึกษา

 การบัญชี บริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์ กฎหมาย วิทยาศาสตร์, วิศวกรรมศาสตร์ การเงิน อื่น ๆ (ระบุ).....

5. อาชีพ

 ข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ, องค์กรอิสระ พนักงานบริษัท อาจารย์สอนวิชาการบัญชี ผู้สอบบัญชีรับอนุญาต เจ้าหน้าที่ ก.ต.ด., ตลาดหลักทรัพย์, อื่น ๆ (ระบุ).....

(อนุกรรมการสมาคมนักบัญชีฯ)

6. ตำแหน่ง

 ระดับปฏิบัติการ (พนักงานหรือเจ้าหน้าที่ทั่วไป) ผู้บริหารระดับต้น (หัวหน้าแผนกหรือเทียบเท่า) ผู้บริหารระดับกลาง (หัวหน้ากองหรือเทียบเท่า) ผู้บริหารระดับสูง

7. ท่านมีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคมเพียงใด โปรดระบุระดับคะแนนตั้งแต่ 0 - 10 โดยที่ 0 หมายถึง ไม่เคยมีความรู้มาก่อนเลย และ 10 หมายถึง มีความรู้อย่างลึกซึ้ง

ระดับคะแนนความรู้และความเข้าใจ

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

3.3.2.2 สอบถามข้อคิดเห็นเกี่ยวกับ การเปิดเผยข้อมูลการบัญชีและการดำเนินงานอื่น ๆ ของบริษัท ในงบการเงินและในรายงานประจำปีของบริษัทโดยความสมัครใจ (ข้อมูลเพิ่มเติม นอกเหนือจากที่ต้องเปิดเผยตามข้อบังคับหรือกฎหมาย) โดยมีตัวอย่างคำถามดังต่อไปนี้

1. ท่านมีความเห็นว่าการเปิดเผยข้อมูลการบัญชีและการดำเนินงานอื่น ๆ ของบริษัทที่เกี่ยวกับสังคมในงบการเงินและในรายงานประจำปีของบริษัทโดยความสมัครใจ (ข้อมูลเพิ่มเติม นอกเหนือจากที่ต้องเปิดเผยตามข้อบังคับหรือกฎหมาย) จะเป็นผลดีแก่บริษัท เช่น ช่วยแก้ไขภาพลักษณ์ที่ไม่ดีและสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของบริษัท แสดงความจริงใจต่อผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย สร้างความเข้าใจอันดีต่อกัน แก้ไขข้อขัดแย้งหรือปัญหาต่าง ๆ ตลอดจนประชาสัมพันธ์กิจกรรมของบริษัทให้สาธารณชนเข้าใจอย่างถูกต้อง หรือไม่ เพียงใด โปรดระบุระดับคะแนนตั้งแต่ -10 ถึง +10 เป็นคะแนนเต็ม โดยที่ -10 หมายถึง เป็นผลเสียอย่างยิ่ง และ +10 หมายถึง เป็นผลดีอย่างยิ่ง
 - 1.1 ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมรวมทั้งการป้องกัน แก้ไข และปรับปรุงให้ดีขึ้น.....คะแนน
เหตุผล (ถ้ามี).....
 - 1.2 ผลกระทบต่อชุมชนรวมทั้งการมีส่วนร่วมช่วยเหลือชุมชนหรือสังคม.....คะแนน
เหตุผล (ถ้ามี).....
 - 1.3 ส่วนที่เกี่ยวข้องกับรัฐบาล เช่น การได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาล การสนองนโยบายรัฐบาล และการเสียภาษีอากร เป็นต้น.....คะแนน
เหตุผล (ถ้ามี).....
 - 1.4 ส่วนที่เกี่ยวข้องกับพนักงาน เช่น สถิติเกี่ยวกับพนักงาน ผลตอบแทนและสวัสดิการ และการบริหารบุคคล เป็นต้น.....คะแนน
เหตุผล (ถ้ามี).....
 - 1.5 ส่วนที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์หรือบริการ เช่น การปรับปรุงคุณภาพผลิตภัณฑ์ ความปลอดภัยของผลิตภัณฑ์ และมาตรฐานผลิตภัณฑ์และบริการ เป็นต้น.....คะแนน
เหตุผล (ถ้ามี).....
2. ท่านมีความเห็นอย่างไรเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลตามข้อ 1. ของส่วนนี้ ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่เกิดเหตุอยู่ในปัจจุบัน
 - เกิดเหตุมากขึ้นไป สิ่งที่ไม่จำเป็นที่ควรลดลง.....
เหตุผล(ถ้ามี).....
 - เปิดเผยพอดีแล้ว.....
เหตุผล(ถ้ามี).....
 - เปิดเข่น้อยเกินไป สิ่งที่ควรเพิ่ม.....
เหตุผล(ถ้ามี).....
3. ท่านมีความเห็นว่า การเปิดเผยข้อมูลตามข้อ 1. ของส่วนนี้ โดยภาพรวม จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเพียงใด โปรดระบุระดับคะแนนตั้งแต่ 0 - 10 เป็นคะแนนเต็ม โดยที่ 0 หมายถึง ไม่มีประโยชน์เลย และ 10 หมายถึง มีประโยชน์อย่างยิ่ง
 - 3.1 บริษัท ในฐานะผู้จัดทำและเปิดเผยข้อมูล.....คะแนน
 - 3.2 สาธารณชนหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ในฐานะผู้ใช้ข้อมูล.....คะแนน
 - 3.3 นักบัญชี นักวิจัย และนักวิชาการ ในฐานะผู้พัฒนามาตรฐานการบัญชี.....คะแนน

4. ท่านมีความเห็นว่า ในประเทศไทยมีการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับสังคม หรือการเปิดเผยความรำผิดขอต่อสังคม น้อยมากเกินเพราะสาเหตุใด (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)

- บริษัท ในฐานะผู้จัดทำและเปิดเผยข้อมูล ไม่สังเกตเห็นถึงผลประโยชน์
- บริษัท ในฐานะผู้จัดทำและเปิดเผยข้อมูล ไม่มีรูปแบบที่เป็นมาตรฐานเพื่อใช้เป็นแนวทาง
- บริษัท ในฐานะผู้จัดทำและเปิดเผยข้อมูล คำนึงถึงต้นทุนเปรียบเทียบกับผลประโยชน์ คิดว่าไม่คุ้ม
- บริษัท ในฐานะผู้จัดทำและเปิดเผยข้อมูล ไม่ต้องการเปิดเผยข้อมูลซึ่งควรจะถือเป็นความลับ
- สาธารณชนหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ในฐานะผู้ใช้ข้อมูล ไม่ต้องการได้รับข้อมูล
- สาธารณชนหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ในฐานะผู้ใช้ข้อมูล ไม่เรียกร้องให้เกิดเปิดเผยข้อมูล
- นักบัญชี นักวิจัย และนักวิชาการ ไม่มีการพัฒนามาตรฐานการเปิดเผยเกี่ยวกับเรื่องนี้
- อื่น ๆ
-

5. ในต่างประเทศหลายประเทศได้มีการเปิดเผยข้อมูลการบัญชีและการดำเนินงานอื่น ๆ ของบริษัทที่มีผลกระทบต่อสาธารณชนหรือสังคมโดยส่วนรวม ที่เรียกว่า การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับสังคม การเปิดเผยเกี่ยวกับสังคม การเปิดเผยความรำผิดขอต่อสังคม หรือชื่ออื่นในทำนองเดียวกัน อย่างแพร่หลายด้วยความสมัครใจ ท่านเห็นด้วยเพียงใดกับคำกล่าวที่ว่า “ในประเทศไทยในขณะนี้ถึงเวลาแล้วที่ควรจะมีมาตรฐานการบัญชีและการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับสังคมเช่นเดียวกับในต่างประเทศ เพื่อให้มาตรฐานการบัญชีในประเทศไทยมีการพัฒนาเท่าเทียมกับในต่างประเทศ และมีมาตรฐานการบัญชีอยู่ในระดับสากล” โปรดระบุระดับคะแนนตั้งแต่ 0 - 10 โดยที่ 0 หมายถึง ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง และ 10 หมายถึง เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ระดับคะแนนที่เห็นด้วย

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

3.3.2.3. สอบถามข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลการบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคม โดยมีตัวอย่างคำถามดังต่อไปนี้

- ท่านเห็นด้วยเพียงใดกับคำกล่าวที่ว่า “ในประเทศไทยในขณะนี้ ควรมีการให้ความสำคัญกับการพัฒนากระบวนการบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคม พร้อมทั้งมีรูปแบบการรายงานที่เป็นมาตรฐานเพื่อใช้เป็นแนวทางในการรายงาน” โปรดระบุระดับคะแนนตั้งแต่ 0 - 10 โดยที่ 0 หมายถึง ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง และ 10 หมายถึง เห็นด้วยอย่างยิ่ง
ระดับคะแนนที่เห็นด้วย

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
- ท่านมีความเห็นว่าบริษัทมหาชนที่เป็นบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ แห่งประเทศไทย ควรมีการเปิดเผยข้อมูลการบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคม เพิ่มเติมจากการเปิดเผยข้อมูลตามงบการเงินหรือรายงานประจำปีที่เกี่ยวข้องอยู่ในปัจจุบันหรือไม่
 - ไม่ควรเปิดเผยข้อมูลเพิ่มเติมอีก
เหตุผล.....
 - ควรเปิดเผยข้อมูลเพิ่มเติมอีก
เหตุผล.....
- ท่านมีความเห็นว่าการเปิดเผยข้อมูลการบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคม ควรมีรูปแบบอย่างไร
 - เป็นรูปงบการเงินหรือตารางหรือบัญชี
 - เป็นการบรรยายประกอบรูปภาพ กราฟ และแผนภูมิ
 - ทั้ง 2 รูปแบบข้างต้นรวมกัน
 - อื่น ๆ (ระบุ).....
- ท่านมีความเห็นว่าการเปิดเผยข้อมูลการบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคม ควรมีเนื้อหาเกี่ยวกับอะไรบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)
 - การสร้างมูลค่าเพิ่ม (Value added) ของบริษัท และการแบ่งสรรมูลค่าเพิ่มให้แก่ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง
 - สิ่งที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งแนวทางการป้องกันและแก้ไข
 - การรียุทธศาสตร์งานและทรัพยากรธรรมชาติ
 - สิ่งที่มีผลกระทบต่อสังคมหรือชุมชนโดยส่วนรวม
 - การมีส่วนช่วยเหลือสังคม
 - การเสียภาษีอากรและค่าธรรมเนียมแก่รัฐบาล
 - การปฏิบัติตามกฎหมายและข้อบังคับของทางราชการ
 - สถิติต่าง ๆ เกี่ยวกับลูกจ้าง
 - การบริหารทรัพยากรบุคคล
 - การวิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์
 - การปรับปรุงคุณภาพเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์และบริการ
 - ความปลอดภัยของผลิตภัณฑ์
 - การเปลี่ยนแปลงต้นทุนผลิตภัณฑ์และบริการ
 - โครงการหรือแผนงานในอนาคต
 - อื่น ๆ.....

5. ท่านมีความเห็นว่าการบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคมไม่ควรเปิดเผยข้อมูลใดบ้าง
- 1)
เหตุผลที่ไม่ควรเปิดเผย.....
 - 2)
เหตุผลที่ไม่ควรเปิดเผย.....
 - 3)
เหตุผลที่ไม่ควรเปิดเผย.....
6. ท่านมีความเห็นว่าการเปิดเผยข้อมูลการบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคมควรเปิดเผยข้อมูลประเภทใด (การวัดค่า)
(กรุณาเลือกเพียงข้อเดียว)
- ข้อมูลที่มีหน่วยเป็นเงินตราเท่านั้น
- ข้อมูลเชิงปริมาณเท่านั้น (ทั้งที่มีหน่วยเป็นเงินตราและหน่วยวัดอื่น ๆ)
- ข้อมูลทั้งหมด ทั้งข้อมูลเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ ทั้งที่มีหน่วยเป็นเงินตราและหน่วยวัดอื่น ๆ แล้วแต่ลักษณะของข้อมูล
7. ท่านมีความเห็นว่าการเปิดเผยข้อมูลการบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคมควรเปิดเผยเพิ่มเติมไว้ในส่วนใด (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)
- การแสดงผลการดำเนินงานประจำปีของประธานกรรมการหรือคณะกรรมการบริหารในรายงานประจำปีของบริษัท
- หมายเหตุประกอบงบการเงิน
- เป็นงบการเงินเพิ่มเติมเช่นเดียวกับงบกระแสเงินสดหรืองบแสดงการเปลี่ยนแปลงฐานะการเงิน
- เป็นรายงานเพิ่มเติมต่อท้ายหมายเหตุประกอบงบการเงิน
- อื่น ๆ (โปรดระบุ).....
8. ท่านมีความเห็นว่าคุณสามารถนำข้อมูลการบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคมให้เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจด้านใดได้บ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)
- การลงทุนในบริษัท
- การให้บริษัทกู้ยืมเงินหรือให้สินเชื่อ
- การให้การสนับสนุนกิจการของบริษัท
- การกำกับควบคุมดูแลบริษัท
- การทำงานกับบริษัท
- การเจรจาต่อรองและระงับข้อพิพาทเกี่ยวกับแรงงาน
- การซื้อผลิตภัณฑ์และบริการจากบริษัท
- การนำข้อมูลไปใช้ระดับมหภาค
- การกำหนดมาตรฐานการบัญชีและการรายงาน
- การพิจารณาภาพลักษณ์ของบริษัท
- อื่น ๆ (โปรดระบุ).....
9. ข้อคิดเห็นอื่น ๆ
- 1)
เหตุผล.....
 - 2)
เหตุผล.....

3.3.2.4 สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลการบัญชีความรับผิดชอบ
ต่อสังคมตามรูปแบบที่เสนอ โดยมีตัวอย่างดังต่อไปนี้

1. ท่านมีความเห็นว่ารูปแบบการเปิดเผยข้อมูลการบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคมที่เสนอ มีความเหมาะสมเพียงใด
โปรดระบุระดับคะแนนตั้งแต่ 0 - 10 โดยที่ 0 หมายถึง ไม่เหมาะสมอย่างยิ่ง และ 10 หมายถึง
เหมาะสมอย่างยิ่ง

ระดับคะแนนความเหมาะสม

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

2. ท่านมีความเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการเปิดเผยข้อมูลการบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคมที่เสนอ อย่างไร

ควรปรับปรุง (โปรดระบุสิ่งที่ควรปรับปรุง พร้อมเหตุผล (ถ้ามี))

- รูปแบบ (Form)

เหตุผล

- วิธีการวัดค่า (Measurement) (เช่น วัดเป็นหน่วยเงินตรา วัดเป็นหน่วยเชิงปริมาณอื่น ๆ หรือ
วัดเป็นเชิงคุณภาพโดยการบรรยาย)

.....

เหตุผล

- เนื้อหา (Content)

เหตุผล

ควรเพิ่มเติม (โปรดระบุสิ่งที่ควรเพิ่มเติม พร้อมเหตุผล (ถ้ามี))

1)

เหตุผล

2)

เหตุผล

3)

เหตุผล

ควรตัดออก (โปรดระบุสิ่งที่ควรตัดออก พร้อมเหตุผล (ถ้ามี))

1)

เหตุผล

2)

เหตุผล

3)

เหตุผล

ข้อคิดเห็นอื่น ๆ

.....

.....

.....

.....

.....

3.3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามตาม 3.3.2 สอบถามกลุ่มตัวอย่างตาม 3.3.1 จำนวน 802 ราย โดยส่งทางไปรษณีย์และให้ตอบกลับทางไปรษณีย์ มีผู้ตอบแบบสอบถามที่ตอบแบบสอบถามสมบูรณ์ใช้ได้รวมทั้งสิ้น 331 ราย คิดเป็นร้อยละ 41.27 โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

	จำนวนแบบสอบถาม ที่ส่งทางไปรษณีย์	จำนวนแบบสอบถาม ที่ได้รับตอบกลับคืน	จำนวนร้อยละ ที่ตอบกลับคืน
1. กลุ่มผู้จัดทำและเปิดเผยข้อมูล	402	162	40.30
2. กลุ่มผู้ใช้ข้อมูล			
2.1 กลุ่มชุมชน	60	20	33.33
2.2 กลุ่มรัฐบาล	45	24	53.33
2.3 กลุ่มพนักงาน	45	20	44.44
2.4 กลุ่มลูกค้า	47	23	48.94
2.5 กลุ่มผู้ลงทุน	52	20	38.46
รวม	249	107	42.97
3. กลุ่มที่ไม่มีส่วนได้เสียโดยตรงกับการเปิดเผยข้อมูล			
3.1 กลุ่มอาจารย์ด้านการบัญชี	47	22	46.81
3.2 กลุ่มผู้สอบบัญชีรับอนุญาต	57	20	35.09
3.3 กลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้องกับการออกกฎ ข้อบังคับและ มาตรฐานการบัญชีและการเปิดเผยข้อมูล	47	20	42.55
รวม	151	62	41.06
รวมทั้งสิ้น	802	331	41.27

ข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถามที่ได้รับตอบกลับคืนมาทั้ง 331 ฉบับ สามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

3.3.3.1 รายละเอียดเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม (รายละเอียดตามตารางที่ 3.5 หน้า 99)

	จำนวนราย	ร้อยละ
1. เพศ		
- ชาย	152	46
- หญิง	179	54

	จำนวนราย	ร้อยละ
2. อายุ		
- น้อยกว่า 30 ปี	27	8
- 30 - 39 ปี	144	43
- 40 - 49 ปี	112	34
- 50 ปี หรือมากกว่า	48	15
3. การศึกษา		
- ปริญญาตรีหรือต่ำกว่า	147	44
- ปริญญาโทหรือประกาศนียบัตรบัณฑิต	172	52
- ปริญญาเอก	12	4
4. สาขาวิชาที่ศึกษา		
- การบัญชี	181	54
- บริหารธุรกิจ	62	19
- เศรษฐศาสตร์	13	4
- กฎหมาย	12	4
- วิทยาศาสตร์, วิศวกรรมศาสตร์	7	2
- การเงิน	10	3
- อื่น ๆ	46	14
5. อาชีพ		
- ข้าราชการ	51	15
- พนักงานรัฐวิสาหกิจ, องค์กรอิสระ	11	3
- พนักงานบริษัท	204	62
- อาจารย์สอนวิชาการบัญชี	22	7
- ผู้สอบบัญชีรับอนุญาต	20	6
- เจ้าหน้าที่ ก.ล.ด., ตลาดหลักทรัพย์, (อนุ)กรรมการสมาคมนักบัญชีฯ 20		6
- อื่น ๆ	3	1
6. ตำแหน่ง		
- ระดับปฏิบัติการ	20	6
- ผู้บริหารระดับต้น	50	15
- ผู้บริหารระดับกลาง	201	61
- ผู้บริหารระดับสูง	60	18
7. ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคม (0 = ไม่เคยมีความรู้มาก่อนเลย, 10 = มีความรู้อย่างลึกซึ้ง)	เฉลี่ย	4.08

ตารางที่ 3.5 แสดงรายละเอียดเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

รายการ	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2										กลุ่มที่ 3						รวม					
			2.1		2.2		2.3		2.4		2.5		รวม		3.1		3.2		3.3		รวม		ทั้งสิ้น	
	ราย	%	ราย	%	ราย	%	ราย	%	ราย	%	ราย	%	ราย	%	ราย	%	ราย	%	ราย	%	ราย	%	ราย	%
จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม	162	100	20	100	24	100	20	100	23	100	20	100	107	100	22	100	20	100	20	100	62	100	331	100
1. เพศ																								
- ชาย	66	41	8	40	14	58	15	75	11	48	10	50	58	54	3	14	16	79	9	45	28	44	152	46
- หญิง	96	59	12	60	10	42	5	25	12	52	10	50	49	46	19	86	4	21	11	55	34	56	179	54
2. อายุ																								
- น้อยกว่า 30 ปี	11	7	4	20	1	4	2	10	1	4	3	15	11	10	4	18	-	-	1	5	5	8	27	8
- 30 - 39 ปี	81	50	8	40	6	25	12	60	5	22	12	60	43	40	11	50	5	25	4	20	20	32	144	43
- 40 - 49 ปี	52	32	5	25	10	42	6	30	9	39	5	25	35	33	6	27	9	45	10	50	25	40	112	34
- 50 ปีหรือมากกว่า	18	11	3	15	7	29	-	-	8	35	-	-	18	17	1	5	6	30	5	25	12	20	48	15
3. การศึกษา																								
- ปริญญาตรีหรือต่ำกว่า	76	47	10	50	9	37	19	95	15	65	5	25	58	54	2	9	9	44	2	10	13	21	147	44
- ปริญญาโทหรือป.บัณฑิต	83	51	8	40	15	63	1	5	7	31	15	75	46	43	17	77	10	50	16	80	43	69	172	52
- ปริญญาเอก	3	2	2	10	-	-	-	-	1	4	-	-	3	3	3	14	1	6	2	10	6	10	12	4
4. สาขาวิชาที่ศึกษา																								
- การบัญชี	107	66	3	15	3	13	1	5	7	30	7	35	21	20	18	82	19	95	16	80	53	85	181	54
- บริหารธุรกิจ	40	25	5	25	7	29	1	5	1	5	-	-	14	13	4	18	1	5	3	15	8	13	62	19
- เศรษฐศาสตร์	-	-	-	-	8	33	-	-	3	13	2	10	13	12	-	-	-	-	-	-	-	-	13	4
- กฎหมาย	-	-	2	10	3	13	3	15	3	13	-	-	11	10	-	-	-	-	1	5	1	2	12	4
- วิทยาศาสตร์, วิศวกรรมศาสตร์	3	2	-	-	2	8	-	-	2	9	-	-	4	4	-	-	-	-	-	-	-	-	7	2
- การเงิน	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	10	50	10	9	-	-	-	-	-	-	-	-	10	3
* - อื่น ๆ	12	7	10	50	1	4	15	75	7	30	1	5	34	32	-	-	-	-	-	-	-	-	46	14
5. อาชีพ																								
- ข้าราชการ	-	-	8	40	21	88	-	-	22	96	-	-	51	48	-	-	-	-	-	-	-	-	51	15
- รัฐวิสาหกิจ, องค์การอิสระ	-	-	9	45	2	8	-	-	-	-	-	-	11	10	-	-	-	-	-	-	-	-	11	3
- พนักงานบริษัท	162	100	2	10	-	-	20	100	-	-	20	100	42	39	-	-	-	-	-	-	-	-	204	62
- อาจารย์สอนวิชาการบัญชี	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	22	100	-	-	-	-	22	36	22	7
- ผู้สอบบัญชีรับอนุญาต	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	20	100	-	-	20	32	20	6	
- เจ้าหน้าที่, กรรมการสมาคม	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	20	100	20	32	20	6	
- อื่น ๆ	-	-	1	5	1	4	-	-	1	4	-	-	3	3	-	-	-	-	-	-	-	-	3	1
6. ตำแหน่ง																								
- ระดับปฏิบัติการ	-	-	2	10	2	8	12	60	3	13	1	5	20	19	-	-	-	-	-	-	-	-	20	6
* - ผู้บริหารระดับต้น	16	10	5	25	13	54	8	40	8	35	-	-	34	35	-	-	-	-	-	-	-	-	50	15
- ผู้บริหารระดับกลาง	120	74	11	55	9	38	-	-	10	43	9	45	39	37	22	100	-	-	20	100	42	68	201	61
- ผู้บริหารระดับสูง	26	16	2	10	-	-	-	-	2	9	10	50	14	9	-	-	20	100	-	-	20	32	60	18
7. ความรู้ - เข้าใจเกี่ยวกับบัญชีสังคม (0 = ไม่มีความรู้, 10 = รู้ลึกซึ้ง)																								
			4.29		3.70		3.21		1.15		3.17		4.5		3.15		5.23		6.45		4.75		5.47	4.08

8.3.3.2 ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลการบัญชีและการดำเนินงานอื่น ๆ ของบริษัท ในงบการเงินและในรายงานประจำปีของบริษัทโดยความสมัครใจ (ข้อมูลเพิ่มเติมนอกเหนือจากที่ต้องเปิดเผยตามข้อบังคับหรือกฎหมาย) (รายละเอียดตามตารางที่ 3.6 หน้า 101)

1. การเปิดเผยข้อมูลจะเป็นผลดีและผลเสียต่อบริษัทเพียงใด (-10 = เป็นผลเสียอย่างยิ่ง, +10 = เป็นผลดีอย่างยิ่ง)		
1.1 ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม	เฉลี่ย	+6.53 คะแนน
1.2 ผลกระทบต่อชุมชน	เฉลี่ย	+6.86 คะแนน
1.3 ส่วนที่เกี่ยวข้องกับรัฐบาล	เฉลี่ย	+6.53 คะแนน
1.4 ส่วนที่เกี่ยวข้องกับพนักงาน	เฉลี่ย	+6.50 คะแนน
1.5 ส่วนที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์หรือบริการ	เฉลี่ย	+7.27 คะแนน
รวม	เฉลี่ย	+6.74 คะแนน
2. ปริมาณการเปิดเผยข้อมูลตามข้อ 1. ของบริษัทจดทะเบียนในปัจจุบัน		
2.1 เปิดเผยมากเกินไป	ร้อยละ	9.8
2.2 เปิดเผยพอดีแล้ว	ร้อยละ	51.9
2.3 เปิดเผยน้อยเกินไป	ร้อยละ	38.3
3. โดยภาพรวมการเปิดเผยข้อมูลจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเพียงใด (0 = ไม่มีประโยชน์เลย, 10 = มีประโยชน์อย่างยิ่ง)		
3.1 บริษัท ในฐานะผู้จัดทำและเปิดเผยข้อมูล	เฉลี่ย	6.88 คะแนน
3.2 สาธารณชนหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง ในฐานะผู้ใช้ข้อมูล	เฉลี่ย	8.10 คะแนน
3.3 นักบัญชี วิจัย วิชาการ ในฐานะผู้พัฒนามาตรฐานการบัญชี	เฉลี่ย	7.32 คะแนน
รวม	เฉลี่ย	7.43 คะแนน
4. สาเหตุของการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับสังคมในประเทศไทยน้อยมาก		
4.1 บริษัท ในฐานะผู้จัดทำและเปิดเผยข้อมูล ไม่เห็นถึงถึงผลประโยชน์	ร้อยละ	47.6
4.2 บริษัท ในฐานะผู้จัดทำและเปิดเผยข้อมูล ไม่มีรูปแบบใช้เป็นแนวทาง	ร้อยละ	56.1
4.3 บริษัท ในฐานะผู้จัดทำและเปิดเผยข้อมูล คิดว่าไม่คุ้มค่า	ร้อยละ	29.2
4.4 บริษัท ในฐานะผู้จัดทำและเปิดเผยข้อมูล ไม่ต้องการเปิดเผยความลับ	ร้อยละ	51.3
4.5 สาธารณชน ในฐานะผู้ใช้ข้อมูล ไม่ต้องการได้รับข้อมูล	ร้อยละ	5.4
4.6 สาธารณชน ในฐานะผู้ใช้ข้อมูล ไม่เรียกร้องให้เปิดเผยข้อมูล	ร้อยละ	45.0
4.7 นักบัญชี วิจัย วิชาการ ไม่มีการพัฒนามาตรฐานการบัญชีเกี่ยวกับเรื่องนี้	ร้อยละ	47.6
4.8 อื่น ๆ	ร้อยละ	5.1
5. ประเทศไทยควรมีมาตรฐานการบัญชีและการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับสังคมเพื่อให้มีมาตรฐานการบัญชีเกี่ยวกับสังคมอยู่ในระดับสากล (0 = ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง, 10 = เห็นด้วยอย่างยิ่ง)	เฉลี่ย	7.59 คะแนน

ตารางที่ 3.8 แสดงสรุปรายละเอียดข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลการบัญชีและการดำเนินงานอื่น ๆ โดยความสมัครใจ

รายการ	กลุ่ม ที่ 1	กลุ่มที่ 2						กลุ่มที่ 3				รวม ทั้งสิ้น
		2.1	2.2	2.3	2.4	2.5	รวม	3.1	3.2	3.3	รวม	
จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม (ราย)	162	20	24	20	23	20	107	22	20	20	62	331
1. การเปิดเผยข้อมูลเป็นผลดีและผลเสียต่อบริษัทฯ เพียงใด (-10 = เป็นผลเสียอย่างยิ่ง, +10 = เป็นผลดีอย่างยิ่ง)												
- ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม	5.89	7.60	7.22	7.60	6.61	6.70	7.13	7.55	6.63	6.85	7.03	6.53
- ผลกระทบต่อชุมชน	6.24	8.15	8.22	8.45	6.74	6.70	7.64	7.38	6.42	7.25	7.03	6.86
- ส่วนที่เกี่ยวข้องกับรัฐบาล	5.89	9.25	6.65	6.45	7.09	6.85	7.24	7.57	5.95	6.30	6.63	6.53
- ส่วนที่เกี่ยวข้องกับพนักงาน	6.58	8.15	5.83	9.35	5.65	6.80	7.08	5.67	4.74	6.05	5.50	6.50
- ส่วนที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์หรือบริการ	7.50	8.10	6.78	7.25	7.22	6.95	7.25	8.00	5.26	6.45	6.62	7.27
- เฉลี่ย	6.42	8.25	6.94	7.82	6.66	6.80	7.27	7.23	5.80	6.58	6.56	6.74
2. ปริมาณการเปิดเผยข้อมูลตามข้อ 1. ของบริษัทจดทะเบียน ในปัจจุบัน (ร้อยละ)												
- เปิดเผยมากขึ้นไป	14.2	-	-	10.0	9.1	-	2.9	4.5	10.5	5.0	6.6	9.8
- เปิดเผยพอดีแล้ว	61.7	47.1	33.3	40.0	54.5	40.0	42.7	45.5	52.6	30.0	42.6	51.9
- เปิดเผยน้อยเกินไป	24.1	52.9	66.7	50.0	36.4	60.0	54.4	50.0	36.9	65.0	50.8	38.3
- รวม	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
3. การเปิดเผยข้อมูลจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่เกี่ยวข้องเพียงใด (0 = ไม่มีประโยชน์เลย, 10 = มีประโยชน์อย่างยิ่ง)												
- บริษัท ในฐานะผู้จัดทำและเปิดเผยข้อมูล	6.93	7.79	6.96	7.68	6.48	6.10	6.97	7.09	6.30	6.45	6.63	6.88
- สาธารณชนหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง ในฐานะผู้ใช้ข้อมูล	7.76	9.21	8.96	8.84	8.30	8.30	8.71	8.05	7.55	8.10	7.90	8.10
- นักวิชาการ ในฐานะผู้พัฒนามาตรฐานการบัญชี	7.05	8.60	6.96	7.00	7.13	7.45	7.41	8.14	7.65	7.65	7.82	7.32
- เฉลี่ย	7.25	8.53	7.63	7.84	7.30	7.28	7.70	7.76	7.17	7.40	7.45	7.43
4. สาเหตุของการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับสังคมในประเทศไทย น้อยมาก (ร้อยละ)												
- บริษัท ในฐานะผู้จัดทำและเปิดเผยข้อมูล ไม่เห็นประโยชน์	48.8	60.00	41.7	60.0	47.8	30.0	47.7	45.5	50.0	40.0	45.2	47.6
- ผู้จัดทำและเปิดเผยข้อมูล ไม่มีรูปแบบใช้เป็นแนวทาง	65.4	40.0	62.5	70.0	26.1	55.0	50.5	50.0	45.0	65.0	53.2	56.1
- ผู้จัดทำและเปิดเผยข้อมูล คิดว่าไม่คุ้มค่า	19.1	55.0	25.0	35.0	43.5	25.0	36.4	45.5	30.0	40.0	38.7	29.2
- ผู้จัดทำและเปิดเผยข้อมูล ไม่ต้องการเปิดเผยความลับ	46.3	65.0	75.0	70.0	56.5	50.0	63.6	45.5	45.0	35.0	41.9	51.3
- สาธารณชน ในฐานะผู้ใช้ข้อมูล ไม่ต้องการได้รับข้อมูล	5.6	20.0	4.2	-	-	5.0	5.6	9.1	-	10.0	6.5	5.4
- สาธารณชน ในฐานะผู้ใช้ข้อมูล ไม่เรียกร้องให้เปิดเผยข้อมูล	45.7	65.0	54.2	60.0	34.8	45.0	51.4	18.2	25.0	65.0	35.5	45.0
- นักวิชาการ ไม่พัฒนามาตรฐานการบัญชีเกี่ยวกับเรื่องนี้	51.9	55.0	54.2	45.0	39.1	60.0	50.5	22.7	30.0	55.0	35.5	47.6
- อื่น ๆ	4.3	5.0	4.2	10.0	-	10.0	5.6	9.1	15.0	-	8.1	5.1
5. ประเทศไทยควรมีมาตรฐานการบัญชีและการเปิดเผยข้อมูล เกี่ยวกับสังคมเพื่อให้มีมาตรฐานการบัญชีเกี่ยวกับสังคมอยู่ใน ระดับสากล (0 = ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง, 10 = เห็นด้วยอย่างยิ่ง)	7.16	8.85	8.08	8.4	8.17	7.65	8.22	7.32	7.10	7.60	7.34	7.59

3.3.3.3 ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลการบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคม
(รายละเอียดตามตารางที่ 3.7 หน้า 104 - 105)

1. ประเทศไทยควรมีการพัฒนากระบวนการบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคมพร้อมทั้งมีรูปแบบรายงานเพื่อใช้เป็นแนวทาง (0 = ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง, 10 = เห็นด้วยอย่างยิ่ง)	เฉลี่ย	7.86	คะแนน
2. บริษัทจดทะเบียน ควรมีการเปิดเผยข้อมูลการบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคมเพิ่มเติมจากปัจจุบันหรือไม่			
2.1 ไม่ควรเปิดเผยข้อมูลเพิ่มเติมอีก	ร้อยละ	11.6	
2.2 ควรเปิดเผยข้อมูลเพิ่มเติมอีก	ร้อยละ	88.4	
3. การเปิดเผยข้อมูลการบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคมควรมีรูปแบบอย่างไร			
3.1 เป็นรูปงบการเงินหรือตารางหรือบัญชี	ร้อยละ	10.3	
3.2 เป็นการบรรยายประกอบรูปภาพ กราฟ และแผนภูมิ	ร้อยละ	14.3	
3.3 ทั้ง 2 รูปแบบข้างต้นรวมกัน	ร้อยละ	72.2	
3.4 อื่น ๆ	ร้อยละ	3.2	
4. การเปิดเผยข้อมูลการบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคมควรมีเนื้อหาเกี่ยวกับอะไรบ้าง			
4.1 การสร้างมูลค่าเพิ่ม (Value added) ของบริษัท และการแบ่งสรรมูลค่าเพิ่มให้แก่ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง	ร้อยละ	62.7	
4.2 สิ่งที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งแนวทางการป้องกันและแก้ไข	ร้อยละ	72.9	
4.3 การบริโภคล้างงาน และทรัพยากรธรรมชาติ	ร้อยละ	39.3	
4.4 สิ่งที่มีผลกระทบต่อสังคมหรือชุมชนโดยส่วนรวม	ร้อยละ	70.7	
4.5 การมีส่วนร่วมช่วยเหลือสังคม	ร้อยละ	72.1	
4.6 การเสียภาษีอากรและค่าธรรมเนียมแก่รัฐบาล	ร้อยละ	47.3	
4.7 การปฏิบัติตามกฎหมายและข้อบังคับของทางราชการ	ร้อยละ	45.6	
4.8 สถิติต่าง ๆ เกี่ยวกับลูกจ้าง	ร้อยละ	23.4	
4.9 การบริหารทรัพยากรบุคคล	ร้อยละ	39.0	
4.10 การวิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์	ร้อยละ	48.1	
4.11 การปรับปรุงคุณภาพเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์และบริการ	ร้อยละ	51.9	
4.12 ความปลอดภัยของผลิตภัณฑ์	ร้อยละ	68.1	
4.13 การเปลี่ยนแปลงต้นทุนผลิตภัณฑ์และบริการ	ร้อยละ	23.6	
4.14 โครงการหรือแผนงานในอนาคต	ร้อยละ	54.7	
4.15 อื่น ๆ	ร้อยละ	2.8	

5.	การเปิดเผยข้อมูลการบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคม		
	ควรเปิดเผยข้อมูลประเภทใด (นอกเหนือจาก)		
5.1	ข้อมูลที่เป็นหน่วยเงินตราเท่านั้น	ร้อยละ	2.0
5.2	ข้อมูลเชิงปริมาณเท่านั้น (ทั้งที่มีหน่วยเป็นเงินตราและหน่วยวัดอื่น ๆ)	ร้อยละ	5.7
5.3	ข้อมูลทั้งหมด ทั้งข้อมูลเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ ทั้งที่มีหน่วยเป็นเงินตราและหน่วยวัดอื่น ๆ แล้วแต่ลักษณะของข้อมูล	ร้อยละ	92.3
6.	การเปิดเผยข้อมูลการบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคม ควรเปิดเผยเพิ่มเติมไว้ในส่วนใด		
6.1	การแสดงผลการดำเนินงานประจำปีของประธานกรรมการหรือคณะกรรมการบริษัทในรายงานประจำปีของบริษัท	ร้อยละ	56.5
6.2	หมายเหตุประกอบงบการเงิน	ร้อยละ	16.5
6.3	เป็นงบการเงินเพิ่มเติมเช่นเดียวกับงบกระแสเงินสดหรืองบแสดงการเปลี่ยนแปลงฐานะการเงิน	ร้อยละ	31.8
6.4	เป็นรายงานเพิ่มเติมต่อที่หมายเหตุประกอบงบการเงิน	ร้อยละ	59.9
6.5	อื่น ๆ	ร้อยละ	2.3
7.	สามารถใช้ข้อมูลการบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคมให้เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจด้านใดได้บ้าง		
7.1	การลงทุนในบริษัท	ร้อยละ	54.5
7.2	การให้บริษัทกู้ยืมเงินหรือให้สินเชื่อกับบริษัท	ร้อยละ	29.3
7.3	การให้การสนับสนุนกิจการของบริษัท	ร้อยละ	53.7
7.4	การกำกับควบคุมดูแลบริษัท	ร้อยละ	29.8
7.5	การทำงานกับบริษัท	ร้อยละ	37.8
7.6	การเจรจาต่อรองและระงับข้อพิพาทเกี่ยวกับแรงงาน	ร้อยละ	22.4
7.7	การซื้อผลิตภัณฑ์และบริการจากบริษัท	ร้อยละ	48.6
7.8	การนำข้อมูลไปใช้ระดับมหภาค	ร้อยละ	37.5
7.9	การกำหนดมาตรฐานการบัญชีและการรายงาน	ร้อยละ	22.7
7.10	การพิจารณาภาพลักษณ์ของบริษัท	ร้อยละ	77.3
7.11	อื่น ๆ	ร้อยละ	1.7

ตารางที่ 3.7 แสดงสรุปรายละเอียดข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลการบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคม

รายการ	กลุ่ม ที่ 1	กลุ่มที่ 2						กลุ่มที่ 3				รวม ทั้งสิ้น
		2.1	2.2	2.3	2.4	2.5	รวม	3.1	3.2	3.3	รวม	
จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม (ราย)	162	20	24	20	23	20	107	22	20	20	62	331
1. ประเภทไอทีควรมีการพัฒนากระบวนการบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคม พร้อมทั้งมีรูปแบบการรายงานเพื่อใช้เป็นแนวทาง (0 = ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง, 10 = เห็นด้วยอย่างยิ่ง)	7.47	9.30	8.75	8.75	8.17	7.90	8.57	7.77	6.65	8.05	7.50	7.86
2. บริษัทจดทะเบียน ควรมีการเปิดเผยข้อมูลการบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคมเพิ่มเติมจากปัจจุบันหรือไม่ (ร้อยละ)												
- ไม่ควรเปิดเผยข้อมูลเพิ่มเติมอีก	13.2	5.0	4.3	-	-	20.0	5.8	4.8	35.0	20.0	19.7	11.6
- ควรเปิดเผยข้อมูลเพิ่มเติมอีก	86.8	95.0	95.7	100	100	80.0	94.2	95.2	65.0	80.0	80.3	88.4
- รวม	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
3. การเปิดเผยข้อมูลการบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคมควรมีรูปแบบอย่างไร (ร้อยละ)												
- งบการเงิน ตาราง บัญชี	6.8	5.0	13.0	-	8.7	26.3	10.5	22.8	30.0	5.0	19.3	10.3
- บรรยายประกอบรูปภาพ กราฟ และแผนภูมิ	22.5	5.0	4.3	-	13.0	5.3	5.7	13.6	5.0	5.0	8.1	14.3
- ทั้ง 2 รูปแบบข้างต้นรวมกัน	66.3	90.0	82.7	100	78.3	68.4	83.8	63.6	50.0	85.0	66.1	72.2
- อื่น ๆ	4.4	-	-	-	-	-	-	-	15.0	5.0	6.5	3.2
- รวม	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
4. การเปิดเผยข้อมูลการบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคม ควรมีเนื้อหาเกี่ยวกับอะไรบ้าง (ร้อยละ)												
- การสร้างมูลค่าเพิ่มและการแบ่งสรรมูลค่าเพิ่ม	54.0	65.0	91.3	85.0	52.2	75.0	73.6	63.6	65.0	80.0	69.4	62.7
- ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม	72.0	80.0	87.0	65.0	78.3	60.0	74.5	77.3	60.0	70.0	69.4	72.9
- การบริโภคพลังงานและทรัพยากรธรรมชาติ	35.4	65.0	60.9	35.0	43.5	30.0	47.2	36.4	45.0	25.0	35.5	39.3
- ผลกระทบต่อสังคมหรือชุมชน	66.5	70.0	87.0	85.0	69.6	80.0	78.3	81.8	40.0	80.0	67.7	70.7
- การมีส่วนช่วยเหลือสังคม	73.3	75.0	87.0	100	56.5	70.0	77.4	63.6	55.0	75.0	64.5	72.1
- การเสียภาษีอากรและค่าธรรมเนียมแก่รัฐบาล	35.4	80.0	73.9	40.0	56.5	40.0	58.5	40.9	65.0	65.0	56.5	47.3
- การปฏิบัติตามกฎหมาย	36.6	50.0	69.6	65.0	47.8	40.0	54.7	36.4	35.0	85.0	51.6	45.6
- สถิติเกี่ยวกับลูกจ้าง	18.0	30.0	34.8	75.0	21.7	15.0	34.9	9.1	40.0	10.0	19.4	23.4
- การบริหารทรัพยากรบุคคล	48.4	25.0	13.0	95.0	21.7	20.0	34.0	40.9	20.0	25.0	29.0	39.0
- การวิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์	54.7	30.0	39.1	35.0	52.2	25.0	36.8	40.9	55.0	55.0	50.0	48.1
- การปรับปรุงคุณภาพผลิตภัณฑ์และบริการ	59.6	45.0	39.1	40.0	56.5	30.0	42.5	45.5	30.0	60.0	45.2	51.9
- ความปลอดภัยของผลิตภัณฑ์	60.9	65.0	87.0	80.0	82.6	55.0	74.5	68.2	65.0	75.0	69.4	68.1
- การเปลี่ยนแปลงต้นทุน	14.9	40.0	47.8	20.0	43.5	30.0	36.8	9.1	20.0	25.0	17.7	23.6
- โครงการหรือแผนงานในอนาคต	61.5	65.0	39.1	70.0	56.5	55.0	56.6	50.0	20.0	30.0	33.9	54.7
- อื่น ๆ	1.9	10.0	-	10.0	4.3	-	4.7	-	-	5.0	1.6	2.8

รายการ	กลุ่ม ที่ 1	กลุ่มที่ 2						กลุ่มที่ 3				รวม ทั้งสิ้น	
		2.1	2.2	2.3	2.4	2.5	รวม	3.1	3.2	3.3	รวม		
5. การเปิดเผยข้อมูลการบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคม กว เปิดเผยข้อมูลประเภทใด (การวัดค่า) (ร้อยละ)													
- ข้อมูลที่มีหน่วยเงินตราเท่านั้น	1.9	-	4.2	-	-	10.0	2.8	-	5.0	-	1.6	2.0	
- ข้อมูลเชิงปริมาณเท่านั้น	8.2	-	-	-	8.7	5.0	2.8	9.1	-	-	3.2	5.7	
- ข้อมูลทั้งหมด ทั้งข้อมูลเชิงคุณภาพ ข้อมูลเชิงปริมาณ และ ข้อมูลที่มีหน่วยเป็นเงินตรา	89.9	100	95.8	100	91.3	85.0	94.4	90.9	95.0	100	95.2	92.3	
- รวม	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	
6. การเปิดเผยข้อมูลการบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคม กว เปิดเผยเพิ่มเติมไว้ในส่วนใด (ร้อยละ)													
- การแสดงผลการดำเนินงานประจำปีของประธานกรรมการหรือ คณะกรรมการบริษัทในรายงานประจำปีของบริษัท	64.6	65.0	62.5	85.0	52.2	25.0	57.9	22.7	50.0	30.0	33.9	56.5	
- หมายเหตุประกอบงบการเงิน	14.3	20.0	16.7	15.0	8.7	15.0	15.0	31.8	15.0	35.0	27.4	16.5	
- เป็นงบการเงินเพิ่มเติมเช่นเดียวกับงบกระแสเงินสด	24.2	25.0	54.2	40.0	30.4	45.0	39.3	36.4	20.0	60.0	38.7	31.8	
- เป็นรายงานต่อท้ายหมายเหตุประกอบงบการเงิน	50.3	55.0	70.8	75.0	73.9	75.0	70.1	68.2	60.0	60.0	62.9	59.9	
- อื่น ๆ	2.5	5.0	-	-	-	-	0.9	-	10.0	5.0	4.8	2.3	
7. สามารถใช้ข้อมูลการบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคม ด้านใด ได้บ้าง (ร้อยละ)													
- การลงทุนในบริษัท	62.1	75.0	20.8	20.0	52.2	75.0	47.7	50.0	55.0	35.0	46.8	54.5	
- การให้บริษัทกู้ยืมหรือให้สินเชื่อ	30.4	20.0	12.5	-	34.8	60.0	25.2	31.8	40.0	20.0	30.6	29.3	
- การให้การสนับสนุนกิจการของบริษัท	52.2	40.0	66.7	20.0	52.2	55.0	47.7	63.6	75.0	65.0	67.7	53.7	
- การกำกับควบคุมดูแลบริษัท	21.7	40.0	58.3	15.0	34.8	25.0	35.5	27.3	20.0	70.0	38.7	29.8	
- การทำงานกับบริษัท	49.1	35.0	8.3	85.0	17.4	20.0	31.8	22.7	45.0	10.0	25.8	37.8	
- การเจรจาต่อรองและระงับข้อพิพาทแรงงาน	23.0	30.0	8.3	85.0	17.4	10.0	29.0	13.6	15.0	5.0	11.3	22.4	
- การซื้อผลิตภัณฑ์และบริการ	53.4	55.0	8.3	40.0	60.9	45.0	41.1	36.4	55.0	40.0	43.5	48.6	
- การนำข้อมูลไปใช้ระดับมหภาค	28.0	40.0	75.0	-	56.5	50.0	45.8	36.4	30.0	60.0	41.9	37.5	
- การกำหนดมาตรฐานการบัญชีและรายงาน	19.3	40.0	16.7	5.0	8.7	45.0	22.4	36.4	25.0	50.0	37.1	22.7	
- การพิจารณาภาพลักษณ์ของบริษัท	83.9	80.0	58.3	85.0	82.6	75.0	75.7	63.6	50.0	70.0	61.3	77.3	
- อื่น ๆ	1.2	5.0	4.2	-	-	5.0	2.8	-	5.0	-	1.6	1.7	

3.3.3.4 ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลการบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคมตามรูปแบบที่เสนอ (รายละเอียดตามตารางที่ 3.8 หน้า 108)

1. ระดับคะแนนความเหมาะสมของรูปแบบการเปิดเผยข้อมูลการบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคมที่เสนอ		
(0 = ไม่เหมาะสมอย่างยิ่ง, 10 = เหมาะสมอย่างยิ่ง)		
1.1	งบแสดงมูลค่าเพิ่ม	เฉลี่ย 7.39 คะแนน
1.2	รายงานเกี่ยวกับส่วนของชุมชน	เฉลี่ย 6.96 คะแนน
1.3	รายงานเกี่ยวกับรัฐบาล	เฉลี่ย 6.81 คะแนน
1.4	รายงานเกี่ยวกับพนักงาน	เฉลี่ย 6.34 คะแนน
1.5	รายงานเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์	เฉลี่ย 7.45 คะแนน
	รวม	เฉลี่ย 6.99 คะแนน
2. ความเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการเปิดเผยข้อมูลการบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคมที่เสนอ		
		จำนวนราย ร้อยละ
2.1 งบแสดงมูลค่าเพิ่ม		
	- ควรปรับปรุง	73 36
	- ควรเพิ่มเติม	13 6
	- ควรตัดออก	30 15
	- ข้อคิดเห็นอื่น ๆ	88 43
	รวม	204 100
2.2 รายงานเกี่ยวกับส่วนของชุมชน		
	- ควรปรับปรุง	35 22
	- ควรเพิ่มเติม	16 10
	- ควรตัดออก	19 12
	- ข้อคิดเห็นอื่น ๆ	91 56
	รวม	161 100
2.3 รายงานเกี่ยวกับรัฐบาล		
	- ควรปรับปรุง	24 17
	- ควรเพิ่มเติม	7 5
	- ควรตัดออก	25 18
	- ข้อคิดเห็นอื่น ๆ	83 60
	รวม	139 100

	จำนวนราย ร้อยละ	
2.4 รายงานเกี่ยวกับพนักงาน		
- ควรปรับปรุง	34	18
- ควรเพิ่มเติม	11	5
- ควรตัดออก	63	33
- ข้อคิดเห็นอื่น ๆ	84	44
รวม	192	100
2.5 รายงานเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์		
- ควรปรับปรุง	28	21
- ควรเพิ่มเติม	8	6
- ควรตัดออก	18	14
- ข้อคิดเห็นอื่น ๆ	77	59
รวม	131	100
รวมทุกรายงาน		
- ควรปรับปรุง	194	23
- ควรเพิ่มเติม	55	7
- ควรตัดออก	155	19
- ข้อคิดเห็นอื่น ๆ	423	51
รวม	827	100

หมายเหตุ ก. ผู้ตอบแบบสอบถามบางรายมีความคิดเห็นมากกว่า 1 ความเห็น

ข. ข้อคิดเห็นอื่น ๆ ข้อคิดเห็นในส่วนนี้เป็นข้อคิดเห็นที่ไม่เกี่ยวกับความเห็นที่ควรให้มีการปรับปรุงแก้ไขรูปแบบรายงานที่เสนอ ส่วนใหญ่เป็นการแสดงความเห็นว่าเห็นด้วยกับรูปแบบรายงานที่เสนอ ซึ่งในการสอบถามครั้งต่อมาได้แยกเป็นหัวข้อต่างหากแล้วว่ามีความคิดเห็นว่ารายงานที่เสนอมีความเหมาะสม สำหรับข้อคิดเห็นอื่น ๆ นอกจากนี้ เช่น ควรมีการบังคับให้ต้องเปิดเผย ควรมีการตรวจสอบข้อมูลจากผู้สอบบัญชีก่อนเห็นด้วยในทางทฤษฎี แต่ในทางปฏิบัติอาจมีปัญหา ข้อมูลอาจเกินความจริงและทำให้ผู้ใช้เข้าใจผิด และไม่เห็นด้วยกับการที่ต้องจัดทำรายงาน ฯลฯ

ตารางที่ 3.8 แสดงสรุปรายละเอียดข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลการบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคมตามรูปแบบที่เสนอ

รายการ	กลุ่ม ที่ 1	กลุ่มที่ 2						กลุ่มที่ 3				เฉลี่ย/ รวมทั้งสิ้น		
		2.1	2.2	2.3	2.4	2.5	รวม	3.1	3.2	3.3	รวม			
จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม (ราย)	162	20	24	20	23	20	107	22	20	20	62	331		
1. ระดับคะแนนความเหมาะสม (0 = ไม่เหมาะสม, 10 = เหมาะสม)														
- งบแสดงมูลค่าเพิ่ม	6.78	8.90	8.33	8.90	8.22	8.10	8.48	7.14	6.35	7.75	7.08	7.39		
- รายงานเกี่ยวกับส่วนของชุมชน	6.66	9.10	-	-	-	7.80	8.45	7.50	5.70	7.05	6.77	6.96		
- รายงานเกี่ยวกับรัฐบาล	6.53	-	8.38	-	-	7.95	8.18	7.59	5.10	6.90	6.57	6.81		
- รายงานเกี่ยวกับพนักงาน	6.02	-	-	8.35	-	6.85	7.60	7.00	5.75	6.25	6.36	6.34		
- รายงานเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์	7.49	-	-	-	8.48	7.80	8.16	7.23	6.10	7.15	6.84	7.45		
เฉลี่ย	6.70	9.00	8.36	8.63	8.35	7.70	8.17	7.29	5.80	7.02	6.72	6.99		
2. ความเห็นเกี่ยวกับรูปแบบรายงาน	ราย %	ราย %	ราย %	ราย %	ราย %	ราย %	ราย %	ราย %	ราย %	ราย %	ราย %	ราย %	ราย %	ราย %
- งบแสดงมูลค่าเพิ่ม														
- ควรปรับปรุง	44 38	2 20	4 44	2 33	4 57	4 27	16 34	3 19	7 51	3 27	13 32	73 36		
- ควรเพิ่มเติม	4 3	2 20	4 44	- -	1 14	- -	7 15	1 6	1 7	- -	2 5	13 6		
- ควรตัดออก	22 19	1 10	- -	1 17	- -	1 6	3 6	1 6	3 21	1 9	5 12	30 15		
- ข้อคิดเห็นอื่น ๆ	46 40	5 50	1 12	3 50	2 29	10 67	21 45	11 69	3 21	7 64	21 51	88 43		
รวม	116 100	10 100	9 100	6 100	7 100	15 100	47 100	16 100	14 100	11 100	41 100	204 100		
- รายงานเกี่ยวกับส่วนของชุมชน														
- ควรปรับปรุง	21 23	3 21	2 29	- -	- -	1 8	6 18	2 13	3 27	3 27	8 21	35 22		
- ควรเพิ่มเติม	2 2	5 36	1 14	- -	- -	1 8	7 21	5 31	2 18	- -	7 18	16 10		
- ควรตัดออก	16 18	- -	1 14	- -	- -	1 8	2 6	- -	1 9	- -	1 3	19 12		
- ข้อคิดเห็นอื่น ๆ	51 57	6 43	3 43	- -	- -	9 76	18 55	9 56	5 46	8 73	22 58	91 56		
รวม	90 100	14 100	7 100	- -	- -	12 100	33 100	16 100	11 100	11 100	38 100	161 100		
- รายงานเกี่ยวกับรัฐบาล														
- ควรปรับปรุง	18 19	- -	- -	- -	- -	1 10	1 10	1 8	3 33	1 8	5 15	24 17		
- ควรเพิ่มเติม	5 5	- -	- -	- -	- -	- -	- -	- -	- -	2 17	2 6	7 5		
- ควรตัดออก	21 22	- -	- -	- -	- -	- -	- -	1 8	2 22	1 8	4 12	25 18		
- ข้อคิดเห็นอื่น ๆ	52 54	- -	- -	- -	- -	9 90	9 90	10 84	4 45	8 67	22 67	83 60		
รวม	96 100	- -	- -	- -	- -	10 100	10 100	12 100	9 100	12 100	33 100	139 100		
- รายงานเกี่ยวกับพนักงาน														
- ควรปรับปรุง	20 18	- -	- -	4 29	- -	1 9	5 20	2 9	3 19	4 24	9 17	34 18		
- ควรเพิ่มเติม	5 4	- -	- -	2 14	- -	- -	2 8	2 9	1 6	1 6	4 7	11 5		
- ควรตัดออก	39 35	- -	- -	6 43	- -	2 18	8 32	4 20	5 31	7 41	16 30	63 33		
- ข้อคิดเห็นอื่น ๆ	49 43	- -	- -	2 14	- -	8 73	10 40	13 62	7 44	5 29	25 46	84 44		
รวม	113 100	- -	- -	14 100	- -	11 100	25 100	21 100	16 100	17 100	54 100	192 100		
- รายงานเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์														
- ควรปรับปรุง	17 22	- -	- -	- -	4 50	2 22	6 35	2 13	3 27	- -	5 14	28 21		
- ควรเพิ่มเติม	5 6	- -	- -	- -	- -	- -	- -	1 7	1 9	1 11	3 9	8 6		
- ควรตัดออก	12 15	- -	- -	- -	1 12	1 11	2 12	1 7	2 18	1 11	4 11	18 14		
- ข้อคิดเห็นอื่น ๆ	45 57	- -	- -	- -	3 38	6 67	9 53	11 73	5 46	7 78	23 66	77 59		
รวม	79 100	- -	- -	- -	8 100	9 100	17 100	15 100	11 100	9 100	35 100	131 100		
รวมทั้งสิ้น	494 100	24 100	16 100	20 100	15 100	57 100	132 100	80 100	61 100	60 100	201 100	827 100		

3.3.4 สมมุติฐานการวิจัย

ในการวิจัยเชิงประจักษ์นี้ มีสมมุติฐานที่สำคัญสรุปได้ดังนี้

(1) วิวัฒนาการของการบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคมเริ่มมีการพัฒนาอย่างเห็นเด่นชัดเป็นหลักฐานเมื่อต้นทศวรรษ 1970 หรือเมื่อยี่สิบกว่าปีที่ผ่านมานี้เอง การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคมในต่างประเทศมีแพร่หลายตั้งแต่ทศวรรษที่ 1970 เป็นต้นมา การศึกษาวิจัยที่มีการเผยแพร่เป็นหลักฐานครั้งแรกคือการศึกษาวิจัยของ Ernst and Ernst (1972 - 1978) พวกเขาได้ศึกษาโดยการสำรวจการเปิดเผยข้อมูลการบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคมจากรายงานประจำปี ค.ศ. 1971 - 1977 ของบริษัทใน Fortune 500 ผลการศึกษาวิจัยของพวกเขาเมื่อเทียบกับนักบัญชีในการพัฒนาระบบการรายงานและเปิดเผยข้อมูลมาก หลังจากนั้นได้มีการศึกษากันอย่างกว้างขวางในหลายประเทศ ทั้งยุโรป อเมริกา และออสเตรเลีย แต่ในเอเชียและแอฟริกายังไม่แพร่หลายนัก ดังนั้นการบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคมจึงเป็นเรื่องที่ใหม่มากสำหรับประเทศไทย จากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับนักบัญชีหลายท่าน ส่วนใหญ่ตอบว่าไม่เคยทราบมาก่อน บางท่านเคยได้ยินชื่อแต่ไม่ทราบรายละเอียดมากนัก ประกอบกับการศึกษาวิจัยอย่างจริงจังเกี่ยวกับเรื่องนี้ยังไม่เคยมีปรากฏเป็นหลักฐานเผยแพร่สู่สาธารณชน มีเพียงบทความในวารสารที่เป็นการแสดงความคิดเห็น เช่น การบัญชีสีเขียวเพื่อชีวิตและสิ่งแวดล้อมที่ดีกว่า (วิเชษฐ์ โรจนสุกาญจน และศิลปพร ศรีจันเพชร, 2537) และมุมมองในการเปิดเผยข้อมูลระหว่างประเทศ (วิเชษฐ์ โรจนสุกาญจน และศิลปพร ศรีจันเพชร, 2539) เป็นต้น นอกจากนี้ระดับการพัฒนาระบบการบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคมยังค่อนข้างต่ำ ดังนั้นจึงทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายอาจจะมีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคมโดยเฉลี่ยแล้วอยู่ในเกณฑ์ต่ำ จึงสามารถตั้งสมมุติฐานที่ 1 ได้ดังนี้

H_1 : ในประเทศไทย ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย โดยเฉลี่ยน้อยกว่า 5

(2) ปริมาณการเปิดเผยข้อมูลการบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคมขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ หลายประการ ในต่างประเทศได้มีการศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณการเปิดเผยข้อมูลการบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคมกับปัจจัยต่าง ๆ เช่น ขนาดของบริษัท (Trotman, 1979; Kelly, 1979; Trotman and Bradley, 1981; Pang, 1982; Robertson, 1977; Davey, 1985; Ng, 1985 และ Burker, 1980) ความเสี่ยงที่เป็นระบบ ข้อจำกัดทางสังคมที่ฝ่ายบริหารรับรู้ ผลกระทบระยะยาวในการตัดสินใจ (Trotman and Bradley, 1981) มูลค่าหลักทรัพย์ตามราคาตลาดรวม (Pang, 1982; Guthrie, 1984 และ Gul, Andrew and Teoh, 1984) ประเภทอุตสาหกรรม (Kelly, 1979; Davey, 1985 และ Ng, 1985) และขอบเขตการเปิดเผย (Buzby, 1974) เป็นต้น จากวรรณคดีปริทัศน์ จะเห็นได้ว่าความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณการเปิดเผยข้อมูลการบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคมกับขนาดของบริษัทมีการศึกษากันมากที่สุด ผลการศึกษาส่วนใหญ่พบว่ามีความสัมพันธ์กันจริง โดยบริษัท

ขนาดใหญ่จะมีการเปิดเผยข้อมูลการบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคมมากกว่าบริษัทขนาดเล็ก เช่น ในประเทศออสเตรเลียบริษัทขนาดใหญ่มีแนวโน้มที่จะเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมและด้านผลิตภัณฑ์มากกว่าบริษัทขนาดเล็ก (Trotman, 1979 และ Kelly, 1979) ในประเทศออสเตรเลีย บริษัทขนาดใหญ่เมื่อพิจารณาจากจำนวนสินทรัพย์และจำนวนรายได้ มีแนวโน้มที่จะเปิดเผยข้อมูลการบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคมเพิ่มขึ้นมากกว่าบริษัทขนาดเล็ก (Trotman and Bradley, 1981) ในประเทศออสเตรเลีย บริษัทขนาดใหญ่กว่าเมื่อพิจารณาจากมูลค่าหลักทรัพย์ตามราคาตลาดรวม มีการเปิดเผยข้อมูลการบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคมมากกว่าบริษัทขนาดเล็กกว่า (Pang, 1982) ในประเทศแคนาดา บริษัทขนาดใหญ่กว่ามีการเปิดเผยข้อมูลการบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคมมากกว่าและเปิดเผยการวัดค่าทางสังคมที่มีความหมายมากกว่าบริษัทขนาดเล็กกว่า (Burker, 1980) แต่ในประเทศนิวซีแลนด์ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณการเปิดเผยข้อมูลการบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคมกับขนาดของบริษัท เมื่อพิจารณาจากจำนวนสินทรัพย์ (Davey, 1985 และ Ng, 1985)

จากการศึกษาวิจัยในต่างประเทศ ส่วนใหญ่พบว่าปริมาณการเปิดเผยข้อมูลการบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคมมีความสัมพันธ์กับขนาดของบริษัท และบริษัทขนาดใหญ่กว่ามีปริมาณการเปิดเผยข้อมูลการบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคมมากกว่าบริษัทขนาดเล็กกว่า ยกเว้นในประเทศนิวซีแลนด์ไม่พบความสัมพันธ์ดังกล่าว ดังนั้น จึงน่าที่จะทำการศึกษาในประเทศไทยว่าปริมาณการเปิดเผยข้อมูลการบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคมจะมีความสัมพันธ์กับขนาดของบริษัทหรือไม่ โดยที่บริษัทขนาดใหญ่กว่าน่าจะมีการเปิดเผยข้อมูลการบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคมมากกว่าบริษัทขนาดเล็กกว่า เนื่องจากบริษัทขนาดใหญ่กว่ามีบุคลากร เครื่องมือ ระบบข้อมูลทางบัญชี และความพร้อมด้านต่าง ๆ มากกว่าบริษัทขนาดเล็กกว่า มีการจัดทำข้อมูลทางบัญชีอย่างเป็นระบบและให้ความสำคัญต่อข้อมูลทางบัญชีมากกว่าบริษัทขนาดเล็กกว่า และมีผลกระทบกับสังคมมากกว่าบริษัทขนาดเล็กกว่า จึงสามารถตั้งสมมุติฐานที่ 2 ได้ดังนี้

H₂ : บริษัทขนาดใหญ่กว่ามีการเปิดเผยข้อมูลการบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคมมากกว่าบริษัทขนาดเล็กกว่า

(3) Mathews (1993) กล่าวว่า การบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคมเป็นการขยายบทบาทของการพิทักษ์รักษาทรัพย์สิน เพื่อดำรงไว้หรือเพื่อปรับปรุงภาพลักษณ์ของบริษัท โดยที่จริงแล้วการพิทักษ์รักษาทรัพย์สินกับภาพลักษณ์ของบริษัทอาจจะมีการขัดแย้งกันเมื่อการเปิดเผยเกิดขึ้นด้วยความสมัครใจและข้อมูลไม่มีการตรวจสอบ นอกจากนี้ผู้วิจัยบางท่านยังได้ตั้งข้อสังเกตว่ารายงานการบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคมได้ถูกออกแบบเพื่อให้ภาพลักษณ์ที่ดีของบริษัท (Theunesse, 1979) จากการศึกษาวิจัยในอดีตจะเห็นได้ว่าสาเหตุของการเปิดเผยข้อมูลการบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคมมี

หลายประการ อาจจะเพราะด้วยการถูกบังคับให้ต้องเปิดเผยหรือเป็นการเปิดเผยด้วยความสมัครใจ
 มูลเหตุจูงใจให้มีการเปิดเผยด้วยความสมัครใจที่สำคัญประการหนึ่งคือเพื่อแสดงความรับผิดชอบต่อ
 สังคมอย่างแท้จริงหรือเป็นเพียงเพื่อสร้างภาพลักษณ์ของบริษัท บริษัทที่มีความเห็นว่าการเปิดเผย
 ข้อมูลการบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคมเป็นประโยชน์ต่อการสร้างภาพลักษณ์ของบริษัทน่าจะมิ
 การเปิดเผยข้อมูลการบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคมมากกว่าบริษัทที่เห็นว่าไม่เป็นประโยชน์ต่อ
 การสร้างภาพลักษณ์ จึงสามารถตั้งสมมุติฐานที่ 3 ได้ดังนี้

H₃: บริษัทที่มีความเห็นว่าข้อมูลการบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคมเป็นประโยชน์
 ต่อภาพลักษณ์ของบริษัทมีการเปิดเผยข้อมูลการบัญชีความรับผิดชอบต่อ
 สังคมมากกว่าบริษัทที่เห็นว่าข้อมูลการบัญชีความรับผิดชอบต่อ
 สังคมไม่เป็นประโยชน์ต่อภาพลักษณ์ของบริษัท

(4) ในต่างประเทศได้มีการศึกษาวิจัยเพื่อกำหนดโครงสร้างแนวคิดและโครงสร้าง
 ดำเนินการเกี่ยวกับการบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคมเพื่อให้ความหมาย วัตถุประสงค์ และขอบเขต
 ของการบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคม รวมทั้งให้แนวทางในการจัดทำและเปิดเผยข้อมูลการบัญชี
 ความรับผิดชอบต่อสังคม เช่น ควรมีเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องอะไรบ้าง ควรมีวิธีการจัดทำอย่างไร ควร
 เปิดเผยข้อมูลเพียงใดและอย่างไร เป็นต้น แต่ในประเทศไทยยังไม่เคยมีใครทำการศึกษาและเผยแพร่
 เป็นแนวทางในการปฏิบัติ จากการสำรวจการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคม
 ของบริษัทจดทะเบียนในประเทศไทยพบที่มีการเปิดเผยข้อมูลการบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคมด้วย
 ความสมัครใจเพิ่มมากขึ้น โดยยังไม่มีรูปแบบที่เปิดเผยเป็นมาตรฐาน แต่ยังมีหลายบริษัทที่ไม่มี
 การเปิดเผยข้อมูลหรือเปิดเผยข้อมูลน้อยมาก ซึ่งสาเหตุการเปิดเผยข้อมูลน้อยอาจจะเกิดจากสาเหตุ
 หลายประการ อาทิ ทางการไม่มีมาตรการบังคับหรือกำหนดให้ต้องเปิดเผยข้อมูล บริษัทไม่ต้องการ
 เปิดเผยข้อมูลซึ่งควรจะเป็นความลับ บริษัทคิดว่าสาธารณชนไม่ต้องการได้รับข้อมูล บริษัทไม่มี
 รูปแบบที่เป็นมาตรฐานเพื่อใช้เป็นแนวทาง สาธารณชนไม่เรียกร้องให้มีการเปิดเผยข้อมูล พัฒนาการ
 มาตรฐานการบัญชีเกี่ยวกับเรื่องนี้ยังอยู่ในระดับต่ำ และผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายไม่ให้ความสำคัญหรือเห็น
 ความจำเป็น เป็นต้น สำหรับกรณีที่บริษัทต้องการเปิดเผยข้อมูลการบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคม
 ด้วยความสมัครใจแต่ไม่มีรูปแบบที่เป็นมาตรฐานเพื่อใช้เป็นแนวทาง น่าจะเป็นสาเหตุสำคัญประการ
 หนึ่งที่ทำให้ในประเทศไทยมีการเปิดเผยข้อมูลการบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคมน้อยจึงสามารถ
 ตั้งสมมุติฐานที่ 4 ได้ดังนี้

H₄: สาเหตุของการเปิดเผยข้อมูลการบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคมน้อย เกิดจาก
 การไม่มีรูปแบบที่เป็นมาตรฐานเพื่อใช้เป็นแนวทาง

(5) สืบเนื่องจากสมมติฐานที่ 4 หากการไม่มีรูปแบบที่เป็นมาตรฐานเพื่อใช้เป็นแนวทางเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้มีการเปิดเผยข้อมูลการบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคมน้อย ประกอบกับในปัจจุบันในประเทศไทยยังไม่มีระบบการบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคมเป็นมาตรฐานทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ทั้งบริษัทในฐานะผู้จัดทำและเปิดเผยข้อมูล สาธารณชนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในฐานะผู้ใช้ข้อมูล และผู้ที่ไม่มีส่วนได้เสียหรือมีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับการเปิดเผยข้อมูล ต้องการที่จะให้มีการพัฒนาระบบการบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคมเป็นมาตรฐานเพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดทำและเปิดเผยรายงานการบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคม และเพื่อให้อำนาจการทางการบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคมในประเทศไทยทัดเทียมกับนานาอารยประเทศ เป็นผลให้มาตรฐานการบัญชีไทยเข้าสู่มาตรฐานสากลยิ่งขึ้น สอดคล้องกับระบบการค้าเสรีตามข้อตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าบริการ (General Agreement on Trade in Services - GATS) ขององค์การการค้าโลก (World Trade Organization - WTO) จึงสามารถตั้งสมมติฐานที่ 5 ได้ดังนี้

H_5 : ความคิดเห็นโดยเฉลี่ยของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายต้องการให้มีการพัฒนาระบบการบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคมเป็นมาตรฐานมากกว่า 5